

MEDEDEELINGEN OMTRENT DE ALFOERSCHE TAAL VAN NOORD-OOST CELEBES.

I. VERGELIJKENDE WOORDENLIJST.

Inleiding.

Deze woordenlijst bevat een aantal woorden uit verschillende dialecten der Minahasa en uit de taal van het aangrenzend Bolaëng Mongondou. Zij is, wat de dialecten der Toumbulu en Toumpakëwa en het Bolaëng Mongondouch betreft, door de zendelingen Wilken en Schwartz opgemaakt. Het Toumbulusch of dialect van den stam der Toumbulu wordt gesproken in de districten Tomohon, Sarongsong, Tombariri, Aris, Këlabat bawah, Kakaskassën en een gedeelte van Nëgëri baharu, dat der Toumpakëwa in de districten Toumpasso, Kawangkoan, Sonder, Tombassian, Kumoong en een gedeelte van Langowan. Het Tounseasch is het dialect van den stam der Tounsea, die de districten Tounsea, Këlabat atas en Likupang bewoont, de woorden van dit dialect leverde de zending Tendeloo. Het Tondanosch, de taal van den stam der Toulour, behoort te huis in de districten Tondano Touliau, Tondano Toulimambot, Rëmbokën en Kakas. De heer Rooker, zending te Tondano, leverde het hierop betrekkelijk gedeelte der woordenlijst. De woorden der drie overige dialecten, nl. die in de districten Tonsawang, in Ratahan met Pasan (die vroeger slechts één district, Bentëng genaamd, uitmaakten) en in Ponosakan gesproken worden, zijn wij aan den zending Wiersma te Ratahan verschuldigd. ¹ Overigens is nog op te merken dat onze *oeklank*

---

¹ Zie Graafland, De Minahassa, Rotterdam 1866, blz. 200 vg. en 225. Bijdragen tot de kennis der Alfoersche taal in de Minahasa, uitgegeven door het bestuur van het Nederlandsch zendelinggenootschap, Rotterdam 1866, pag. 39 vgg. en 111.

overal door *u* is wedergegeven. Het is misschien niet overbodig de literatuur over het Alfoersch van N. Celebes hier kortelijk te vermelden. De eerste gedrukte text in die taal was een vraagboekje, door den zendeling Mattern in 1841 op de pers te Tomohon gedrukt. In hetzelfde jaar gaf P. P. Roorda van Eysinga in zijn Handboek der Land- en Volkenk. v. N. I. dl. I p. 227—243 iets over de spraakkunst en een woordenlijstje van de taal der Alfoeren, benevens eene vertaling van het Onze Vader, de 10 geboden en de 12 geloofsartikelen in een daar ongenoemd dialect, dat later gebleken is het Toumbulusche te zijn, vermengd met eenige woorden uit andere dialecten. In het 6^e deel van het tijdschrift van het Bat. Genootschap vindt men eenige proeven van Alfoersche poezij. In het 14^e deel van hetzelfde tijdschrift komen eenige formules voor, die bij eedsaflegging en ordalien gebruikelijk zijn, medegedeeld door den heer J. F. Riedel, assistent-resident van Gorontalo. Een aantal formuliergebeden vindt men ook in het 7^e deel der Mededeelingen van het Nederl. zendelinggenootschap, medegedeeld door den zendeling Wilken. Dezelfde leverde ook de bouwstoffen voor de Bijdragen tot de kennis der Alfoersche taal in de Minahasa, in 1866 door den ondergeteekende op verzoek van het bestuur van het Nederlandsch zendelinggenootschap uitgegeven, die eenige fabelen en legenden en eene schets der grammatica bevatten. Al het genoemde heeft betrekking op het dialect der Toumbulu. In dat der Toumpakëwa verschenen: een catechiseerboekje met Mal. vertaling getiteld: Pëngadjaran agama mesehhi jang pendekh. Batavia 1868 en eene vertaling van het Evangelie van Mattheus door den zendeling Herrmann, Amsterdam 1852. Andere dialecten der Minahasa hebben wij tot dusver alleen door de belangrijke bijdragen van den heer J. F. Riedel eenigzins nader leeren kennen. In het 17^e deel van het tijdschrift van het Batav. Genootschap gaf hij namelijk: eene Bantiksche legende in het oorspronkelijk met Nederlandsche vertaling en eenige fabelen in het dialect der Tounsea, text en vertaling. In de bekentenis van een Holontaloschen Ponggoh in hetzelfde deel leverde hij eene proeve van de taal, in een gedeelte der Gorontalosche landschappen in gebruik. Als bijdrage tot de kennis der taal van Bolaäng Mongondou zijn vooral niet te vergeten de schets der grammatica van die taal en de texten daarin, door de heeren Wilken en Schwartz uitgegeven in het 11^e deel der Mededeelingen van het Nederl. Zendelinggenootschap. — Woor-

denlijsten zijn voorts te vinden bij Raffles Hist. of Java, dl. II der uitgave in 4°. nl. van het Alfoersch van Menado en Gorontalo; bij Dumont d'Urville Voyage de l'Astrolabe. Philologie. T. II 193 vgg.; v. d. Crab, De Moluksche eilanden, Batavia 1862, waar eene woordenlijst van drie Minahasische dialecten voorkomt en in het Tijdschrift v. h. Bat. Genootschap dl. IV eene vergelijkende woordenlijst van talen en dialecten in de residentie Menado, door A. J. F. Jansen. Ook in Röttger's Briefe über Hinterindien, Berlin 1844 p. 137 vindt men iets over het Alfoersch der Minahasa, en in de Mededeelingen van het Nederl. Zendel. dl. VI eene proeve van oud-Alfoersch teekenschrift en in dl. VII eene poging tot verklaring daarvan door Ds. Tiele.

Eene woordenlijst van de taal der Gorontalezen en van de Togean eilanden gaf C. B. H. van Rosenberg achter zijne Reistogten in de afdeeling Gorontalo, Amst. 1865.

In de woordenlijst, toegevoegd aan het werk van A. R. Wallace The Malay Archipelago London 1869, zijn ook eenige woorden opgenomen uit het Alfoersch der Minahasa en van Bolang itam.

G. K. NIEMANN.

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Aal	kasili	kosei	kasidi	kasili
Aalgeer	raēnga ¹	tora	raēnga ¹	daum
Aalmoes	tatambĕr	tatambĕr	tatambĕr	tĕtambĕr
Aan	wija, witu	asi	wija, aki	wija, waki
Aanaarden	tumawun untana	tumawun un tana	tumambon un tana	lumombo tana
Aanbeeld	lisigan	laseran	dinsidan	rĕrintekan
Aanbidden (vereeren, eerbied bewijzen)	sumigi	sumiri	sumigi	sumigi
Aanbieden	mehe, mamehe	mee, mawee	mehe, mawehe	mehe, mawehe
Aanbinden	tumapik	makĕs, mawakĕs	tumapik, makĕs, mawakĕs	tumapik, makĕs, mawakĕs
Aanblazen	sumĕngo	sumĕngo	sumĕngo	sumĕngo
Aanblikken	milĕk, mahilĕk	milĕk, mailĕk	melĕk, maelĕk	mato, maato, lumoho
Aanbonzen				
« met den voet	ikasangkil	itjasuusu ²	ikasangkid	ikasangkil. ika-susu
« met de scheen	ikawangkur	itjaruundur ²	ikawangkur	ikalulur
« met de knie	ikakurkur	itjaruundur ²		
« met h. ligchaam	ikaraka	itjatuli	ikatudi	ikatuli
« met arm of schouders	ikatuli	itjatuli		
« met lippen of neus	ikatĕmbo	itjatimu	ikatĕmbo	
« met het voorhoofd	ikatungtung	itjaruinsum ³	ikatĕngtung	
« twee personen tegen elkander	masangkillan, mawangkurran (zelden), makurkurran, makaraan, matĕmboan, matung-tungan, matulijan	mĕnsuusuan ² mĕruundurran mĕtulijan		
Aanbouwen	tumorong, sumondol	menĕt, maenĕt, mawĕs, maawĕs	tumodong, sumondol	tumorong
Aanbranden	laung, malaung	rĕngis, marĕngis	malaung	marĕngis
Aanbrengen (goederen)	matĕr ⁴ , mahatĕr	mangkei ⁴ , mangkei, muwit, mauwit	matĕd, maatĕd	matĕr, maatĕr
» (eene zaak)	mali, mahali kumĕlak (van het Hollandsche <i>klagt</i>), beter tumuru = toonen.	mali, maali kumĕlak	kumĕlak	mali, maali kumĕlak
Aandeel	weteng, wowa	weteng	Weteng, wowa	weteng, wowa
Aaneenbinden	tumorong, sumondol	menĕt, maenĕt	tumodong, sumondol	tumorong
Aangapen	mĕnganganga	mĕnganganga	mĕnganganga	nganga
Aangeboren	rimĕngan in tou	makarĕngan in tou	rimĕngan e tou	rimĕngan nu okk minakarĕngan nu okki
Aanlanden	sumuwa	sumuwa	sumuwa	sumeret
Aanroepen (iemand)	tumawa	tumowa	tumawa	tumawa

ENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH	BOLAANG-MONGONDOSCH.	
sili iga wehe	kasili toda bewehe besi	kosili panikam sedeka kongki	bulog ombi tsadaka ko, i, koi	¹ De <i>š</i> in rašnga moet bijna als eene <i>a</i> worden uitgesproken.
nambun	tumudu toba	mumuntu wuta	momumbun	² De tweede <i>u</i> in deze vier woorden wordt slechts ten halve uitgesproken.
isilan sigi.	dasilan masil, mapasil	ransilan mosumba, mo- ngumpu	dotolan monande, mo- sumba mobogoi mobogot	³ In het Toumpakēwasch heeft men nog itjatintju = met het hoofd tegen iets aanstooten; itjatuitung = met het bovenste gedeelte van het hoofd tegen iets stooten.
) , manje	sumogot	sumogot		
p), manjup mbuja	sumēput milach, mapilach	mogijup (ontong), mogon- tong	mogirup mongontong	
akil	bewisud	noipinsur	moipintud	
wangku]	bewiti	noiwinti	moibinsi	⁴ Matēr, mahatēr wordt gebezigd voor het bij herhaling iets brengen, b. v. hout voor een huis of aarde aanbrengen. Dit geldt ook van mangkei en muwit in het Toumpakēwasch. Maar mali, mahali en maali wat in eens of slechts enkele keeren gebragt wordt; b. v. de lading die een schip brengt, of wanneer men een of twee malen eene vracht naar eene plaats brengt. Zoo zegt men: mahali ung koppi = (een of twee keer) koffij brengen; mahatēr ung koppi = (bij herhaling) koffij brengen.
ntung	bewambang	noiruna	moidangad	
.paintok wale	mogimawo	nomija	motumpakai	
pus	sumēngit, masēn- git	motutung	nopokak	
om), mangedom	(peang), meang	(dea), morea	modija	
mēlak	kumēlach, dumap- ot (van rap- port)	mopokalak	mopongadu	
wa ngumpu	beteng masupach	sukat (sumpak), mo- numpak	silai motumpakai	
manga	mucha i baba	noitonga	moitongou	
oijk	ake dopa	sajopa, mowija	nongko mointon- kon	
nangekatanan	tumuwa a toba	moponik in towa	tumubu kontoba mogoini	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Aanroepen (bidden) Aansporen	malei, mahalei lumupu	mĕngilĕk lumupu	makuwehe lumupu	makiwehe lumupu
Aansteken (zie ver- der branden)	tumutung	mengket	tumutung	tumutung
Aanvangen	tumuur ¹ , tumot- tol	tumottol	tumottol	tumotol
Aanwezig	sarusarun, wija, wana	sarusarun, ambija	sarusarun, wija	sarusarun
Aap	walĕ	wolai	angko	wolai
Aar	wuli	tango	pangkoijan	wulis
Aardaker	sajawu		kapuwuol	sajawu
Aardappel	mowole, kapu ne walanda	uwitappel	artappel	kaput ni kundan
Aardbeving	mĕngero	mangero	jeddo un tana	pĕngero
Aarde	tana	tana	tana	tana
Aardig	wangun	loor	wangun	
Ach!	aro! oina!	arou! oina!	ajo! aiina!	aroo!
Acht	ualu, walu	walu	uwadu	walu
Achter	witi muri, witu muri	an somoi	witi muri	waki muri
Achterblijven	witi muri ² , mĕn- to witi muri	somoi, ² mĕnto an somoi	aki aki muri	mĕna waki mur
Achtermiddag	lolambot kampe	rangkape si ĕndo	lolambot kampe	lambottei ma- wĕngindo
Achtste	kauwalu, kuma- walu	kumawalu	kauwadu, kuma- wadu	kauwalu
Adel	agka im banua ³	aka im banua ³	akka im banua ³	aka nu wanua
Adem	asĕngan	asĕng	asĕng	asĕngan
Ader	ohat	oat	oat	oat
Afbreken	gumogar, rumok rok	gumogar, mĕga, maĕga	gumogar, rumok- rok	gumogar, ru- mombe
Afbrengen				
« van een trap	mijahu, mapijahu (actief), ipijahu (passief)	rumojor (act.) irojor (pass.)	tumumpa (act.) itumpa (pass.)	rumojor (act.) irojor (pass.)
« van een' boom	rumoros, iroros	rumojor, irojor	rumoros, iroros	rumojor, irejor
« van een' berg	mĕros, mahapĕ- ros, ipĕros	mĕros, mapĕros, ipĕros	mĕros. ipĕros	mĕros, ipĕros
« van een' paard, schip, tafel enz.	tumumpa, itumpa	tumumpa, itumpa	tumumpa, itumpa	tumumpa, itump
Afdingen	mikikurang, mi- kiina	mikitjurang, mi- kiina	makikurang, ma- kiira	makikurang, ma paina
Afdroogen (vgl. droo- gen)	mĕra, mahapĕra	mĕra, mapĕra	mĕra, mahapĕra	mĕra, mapĕra
Afhakken	sumampil, kumĕ- tor (een of meer stukken van een lang stuk af- hakken.)	moow, mapoow, mopoow	sumampid, ku- mĕtor	rumarap, kumĕ tor
Afhebben	reimo ⁵ , pinaka- leosso	raijo ⁵ , pinaka- emao	raijo ⁵ , pinaka- emao	daimo ⁵
Afhelpen, (zie af- brengen)				
Afschrijven	mantik, maha- pantik	patitijera	pantikijera	kumopei

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDOSCH.	
makinawi sumijasa, manija- sa rumiki, mundiki	mangelej kumuju tumutun	moroa, mogalej sumijasa mojongkit	moigum doa mojongkit	¹ Tumottol wordt vooral gebruikt van de mapaloes; tumuur meer in het algemeen, soms ook voor dengene, die het eerst begint, vooral met zingen.
tumotol, mopoto- tol one	tumud bana	momulai ojuon	modungkul ojuon, tuata	
waha wuhi, kuawi sajawu artappel	bakaju gotuhun	bolai wulig sajawu	bolai simpungoi sijabu	² Witi muri, achterblijven door langzaam te gaan of te rijden. Mento witi muri, achterblijven door zich op te houden onder weg.
rinu tana kelow	toba manguawo toba loor	linug buta mapiha	linug buta mopira, mopija	
aroi! waluw susamuri	atam! amahachad	aroi! waluw somui	taissi! walu kon tumi	³ Agka im banua, wanneer men van eenen adellijke spreekt in tegenoverstelling der bevolking; maar in het algemeen wordt ook agka im banua gebruikt voor de bevolking, nl. als vrijen in tegenstelling van slaven.
munto susamuri	muto amahachad	kon somui	donaidon kon tumi	
melejelaw	chalesem mo- chonendo	nologisen singkai	noonagdon i sing- gai	⁴ Van ons woord: handdoek.
kawaluw	akumawalu	kowalu	kowalu	
topun indak uha muggoha	tuddindong aseng ohat lumoloch	arej im punu gina ugat mohumbun	korongijan gina ugat morumbun	⁵ Reimo, rajo, daimo, beteekenen in de eerste plaats: is niet meer, is op.
muhintu (act.) nihintu (pass.)	lumolos (act.) ilolos (pass.)	moponag (act.) poponag (pass.)	moponag, popo- nag	
lumolos, nilolos	lumolos, ilolos	moponag, popo- nag	moponag, popo- nag	
rumusun, nirusun	tumimboi, itim- boi	mongijondog, pongijondog	mosilig, posilig	
tumumpa, ni- tumpa (wotol), mēmotol	tumuwa ituwa	moponag, popo- nag	lumabu	
(kaji), mangaji	maaïpe, miki- of makiine kumusu	(ontos), mowon- tos kuig	rontotan im bo- linja mobokag, mo- handukan ⁴	
mapok	morog, mahapo- ro, porogēn	mupul, mopupul	mopongko	
musui, kawus	machawum	rais	nodait	
mogulei patik	iwaleng patich, isohon patich.	momamping surat	mogalin	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASEH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.	B.
Afsnoeijen (boomen)	tumumbĕl, mapow, mahapow	tumumbĕl, moow, mapoow	tumumbĕl, moow, mapoow	mopow, rumarap	kas rar wa si ma
« (gras of eene haag)	rumantow	marangkot		rumantiw	
Afspreken	mahakuakuaan		maaasaan	matoroan, maasaan	rar na
Afstroopen (gewassen)	kumulit	kumulit	kumulit	kumulit	
« (beesten)	sumusu	kumulit	sumusu	lumendong	
Afvallen (mensen, dieren en goederen)	manawu, ikanawu	itjalĕpok	ikanawu	ikalesog, ikaweroi	sjĕ
« (vruchten en bladeren)	maragos, ikaragos	rumaambas ¹	ikaragos	ikarag	tjĕ nu
Afwerken	lumĕkĕp	lumĕkĕp	lumĕkĕp	lumĕkĕp	
Afwijzen	soo menne, soomehe	maree, raitja kiim	dai wehe	raipaar, soo	raj
Aldus	tĕntu, tanu niitu, tanu nija, tanu nijana	taniitu, taitu	taintu	tuana. tanu niitu, tanu nijana	jav raj
Aleer (vgl. eer)	puuna	rijor	puuna	rijor	
Algemeen	kalakkĕran	kakĕ'lijan	kalakĕlan	kĕlakkĕran	
Alle	peleng	waja	waja	waja	
Allerlei	mahagijogijo	mĕgijogijoan	maagijogijo	minagijogijoan	
Als (gelijk evenals)	tanu	tanu	tanu	tanu	
Altijd	susur in ĕndo; reimaoton	susur in ĕndo	susud in ĕndo	susunĕndo	
Ananas	tuis ne walanda	tuis e walanda	tuis	busa	
Ander	walina	walina	wadina	welina	
Anderhalf	karua un sana paharua	karua in sangapĕrua	kaduwa un sanapaduwa	ĕssa wom parua	
Angel (van een dier)	seseher	kikitji	sesehed	kĕkiki	
Antwoord	wingkot	tasowat	wiwingkot	wingkot	na
Antwoorden	mingkot, mahawingkot	sumowat	mingkot, mahawingkot	mingkot, mahawingkot	na
Arbeid	papaajangĕn	tawojĕn	papaajangĕn	papaajangĕn	na
Arbeiden	maajang, mahapajang	tumawoi	maapajang	maajang mapajang	ĕg t
	mĕndu, mahawĕndu ²	mĕndu, mawĕndu ²		mĕndu, mawĕndu	ku
Arbeiden (maken, bouwen)	lumeos, sumiwo	maema	lumeos, sumiwo	lumeos, sumiwo	
Arm (ligchaamsdeel)	lengen, layas u lengen	kama, lowas in tjama	denĕgen, lawas u dengen	lengen, lawas	
Arm (adjectief)	lĕngei	lĕngei	lĕngei	lĕngei	wo
Armband	kulalo, olat	olat	kudadu	kalula	ma
Armholte	kikile	kikile	kekide	kikile	
Asch	kurap	kusaw	kurap	kurap	zu
Avond	wingindo	wawaĕndo	wĕngindo	wĕngindo	
Avondster	pamumuris	tamomuris	mamumuris	wĕwuris	sat
Azijn	ĕssĕm	ĕssĕm	ĕssĕm	ĕssĕm	
Baak	tĕktĕk ⁴	tĕndĕk	tĕktĕk	tĕtĕk, pasĕk	uw
Baard	sokom	sambing	sokoin	sambing	

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLANG-MONGONDUSCH.	
tombal, manombal	kumawiri	luor, moluor	mopongko	¹ De tweede a in rumaambas wordt slechts ten halve uitgesproken.
andijan	matoroan	morarandijan	mododandijan	² Měndu, mahawěndu beteekent in de eerste plaats vermoeyen.
nulisi, nalisi	lumuaba	lumiliw, moliliw	motaip	
nanawo	mijas, maijas chatija	nolawu	molilit nolabu	³ Bolusu = armband van been; pateda = armband van zilver; lingkit = armband van korallen.
nulěkěp nulawe	chawun tawojěn maderil, pirowen	mokolapas lawotaj	aidai pokodaid moimalo	⁴ Těktěk beteekent ook een paal, waaraan een beest wordt gebonden, de palen van eene hegge (in het Toumpakěwasch pasěk); ook beteekent těktěk eene zekere hoeveelheid lands van 1200 □ vadem oppervlakte (ook in het Toumpakěwasch těktěk).
nugage	keleabocho	nanijon	nanijon	
suto pona tarekelan pakusan	kinachamunan kachelijan pachasa	muna kalekeran kominsan	muna komintan komintan, bajongan	
nahandjohan, nusulake anganto, ngantobamuloi	duparupa kele měndodo	ruparupa unaa pinomuloi	ruparupa, posisi nabatangan pomuloi makou	
uhis mongondo ingka angansa sumpaharua asugar ingkap umingkap	pinang balina ěssa bobea soseched sosawatan sumowat, mikot.	nanassi sawatu wo sonowotak sosohar tuwag tumuwag	nanassi tobatu bo tongobotak of botok togodija tubag motubag	
inuatěn nanguaten, (welligt beter: manguat)	papatawojěn tumawoi	oajiran magajar	oaidan mogaid	
ngangalima	mogimano	momija	mogaid	
kolain	loas	kokal	kokal, pogulingkitan	
ungei ulaluw	lěngei ěla	langon pateda	boga bolusu, ³ pateda, lingkit	
alajak awu rawulau ambuleleng ising, kasam ajaja amping	kechelek sěbu benge kasam sumak	bubuijok awu wawa in singkai inalano kasam sumag	ijok ligatu lolabung inalano losing kujat tomponuot tamping	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Baard (kin en snor) Baarmoeder	kumi wale ne anakna	kumi wale in nanana	kumi wabi anak	kumi urangan
Baas	tukang	tounaas	tounaas	tonaas, pakiitan
Babbelen	mĕrak, maha- pĕrak	mĕrak, mapĕrak	kolila (babbel- achtig) mĕnarĕnarĕndĕm	
Baden	lumĕle	lumĕle	lumĕle	lumĕle
Bak	lontang, tambu- lelen	purengkei	dontang	lontang
Bakken (vgl. droog)	mĕra, mapĕra	mĕra, mapĕra	mĕra, mapĕra	mĕra, mapĕra
Balk	balak	balak	balak	balak
Bamboes (buluh pa- gar)	teling	tambelang	tĕtoodĕn	tambelang ĕmut
» (buluh ajer)	teling lana, teling batu	pakaju	tĕtoodĕn dana	tambelang kooja papusungan
» (buluh loh)	tambelang	tambelang	tambelang	tambelang karen gan
» (buluh kuning)	tambelang riri	tambelang kuni	tambelang riri	tambelang keru
» (buluh djawa)	tahaki	taaki	tĕtoodĕn taki	tambelang kahak
» (buluh tui)	wulu	wulu	wulu	wulu
Bang	mainde	mainde	mainde	mainde
Bannen	tumija, sianu itja (N.N. wordt verbannen)	tumija	dumombo, idom- bo (pass.)	rumou, tumea
Barbier	kumikiskis	kumukuris	kumikiskis, ma- pangiskis	kumikikis
Baren	mahokki	makaanak	malawil	maurang, makar rang
Barmhartig	rumaraate	maupus	rumendem	maupus
Bast	kulit	kuli	kudit	kuli
Bebloeden	kumamu un daha (besmeren met bloed) pahati- hissan un daha (wordt bedrop- pen met bloed)	kumĕmu in ĕnda		kumamu daha;
Beboeten	miengogot, mon- tol sala	maogot	montol sala	mee sala
Bed (slaapplaats)	tĕtĕkkĕllan, ko- koloan	tĕtĕkkĕllan	tĕtĕkkĕllan, ko- koloan	tĕtĕkkĕllan, pa- tĕkkĕllan
Bedenken	mahagĕgĕnang	matatanei	maagĕgĕnang	magĕgĕnang
Bederven	lumewo, gumo- gar	lumewo; rumom- ba, mĕga	lumewo, gumogar	lumewo, gumog
Bedriegen	numuwu un towo ²	numuwu un towo	numuwu un towo	numuwu towo
Bedroeven	sumasusa, mapa- susa, mara un ate		mapakenit un ate	mĕrara nate, mĕpĕrara na
Bedroefd	masusa	mawĕndu	masusa	masusa
Beduiden	tumuru (toonen)	sumusui	tumudu	tumuru

BENTENANGSCH	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDOSCH.	
kumi wananu anak	balena		kumi bobolu adijan	¹ Motuba = roosteren; mogoring = braden, bakken.
tukan	tukang	tukang	pandoi, kipu (verouderd)	² Numuwu tu towo = spreken leugen, vgl. liegen en leugen.
lumbeweg	takodaiten, (wel ligt: tumakodait, of monakodait)	mosolantai	mosante	³ Vergl. liegen en leugen.
mundeno rulang	dumano, mēdano pindan dalēm	moigu dulang	moinggu dulan	
mēnggoreng	gumoreng of mēgoreng	mogoreng	motubæ ¹ of monuba, mogoring	
taha kaju kojen	balach	tojo kajuw	pigit patung	
lulu			augtoling, tandai aug-bulawan.	
kojen teling wulu matakū lompu su wanua	bulu im bahu matalo bewambang an doong	tahaki bulu mogaan populuaik om banna	patung bulawan. aug taraki. bulu moondok poluwai	
	machuwajong	monjukur	momomangkuluk monongadi	
muhanak, manganak, gumilir	machachedong	monongari	motabi	
pisi	chumales, machales luab ing kajuw kinararahaan (is bebloed geworden)	matawi kulit in gangai dumuhu	kuli mongolit in dugu	
mamota sala	mēnotolan sala	moposala	mopotala	
singgopo, patatī- kilan marereken	pahoan kandera marereken	totijugan kihakiha, mokiha	tosijugan inopotanotano	
(tundalai), manundalai mangonsuw	tumapija wutar	mopohaata, mohumbun. monguwol ³	moguraat mongubol ³	
manalinsu	ngeleden susa	moposakit kon gina	moposusa in gina, noraat in gina,	
manusa, matalinsu,	masusa bēwangarti	mosusa popomēngarti	mosusa momangala	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPARĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Beek (vgl. rivier)	soosoan koki	rojongan tojaan	doud koki	soosoan okki
Beeld	totou	toitou	tinotou	tētou
Been, beenderen	ruhi	ruhi	ruhi	ruhi
Beest	tatamun ¹	tatamun, bina- tang (in het algemeen)	rēringatēn	tēkapen
Beet (mondvol)	woko	wukēr, woko	weke	woko
Begeeren	mewe, maewe	mewe, maewe	mewe, maewe	mewe, maewe
Begeleiden	makawali	makawali	maawadi	mēwali
Begieten	mahawahu	numaam	maawau, sumoso, maasoso	kumais
Beginnen	tumottol, tumuur, mapuuna	tumottol, rumijor	tumottol, tumuur, mapuuna	tumotol, rumijo
Begluren	mato, mahapato	rumanda	tumengteng	tumuus, tumein- teng
Begraven	lumēwēng	lumowēng	dumēwēng	kumijar
Begrijpen	sumilig, maka- silig	makasigil	mangasilig	makasilig
Behalve	sanapa	sangaapa	sanapa, lewodai	sangarijan, sa- ngari
Behoeden	sumuut, kumē- lung ² mēngē- lung	rumindir	dumukad	mērung, mēnē- rung
Bekennen	mēngaku	mēngaku	mēngaku	mēngaku
Beklimmen (een boom)	lumawa	lumaput	dumawa	kumawok
» (een trap)	mēnek, mahapē- nek	sumosor	menek, maapenek	lumongkot
» (een berg)	sumosor	sumosor	sumosod	sumosor
» (een paard)	sumake	sumake	sumake	sumake
» (een schip)	»	»	»	»
» (tafel, steen, enz.)	»	»	»	kumantang
Bekruipen	mahatijēttip ³	maatijēttip ³	maatijēttip ³	sumondak ³
Beladen (iets of iem.)	sumake	sumake	sumake	sumeret
Beleedigen	mapairairang	mapalawilawi	mapaidaidang	mapairairang
Belemmeren	mape, mahape	sumeped	mape, maape	maer, mēwaer
Beloonen vgl. betalen	majjēr, maha- wajjēr	tumaar	majjēr, maa- wajjēr	maer, mēwaer
Beloven	tumaar	tumaar	tumaad	tumaar
Beluisteren	mahatatalinga	mapapaan	maatatalinga	mēlēlinga
Beminnen ⁴	rumētuk	rumētuk	rumētuk	rumētuk
Liefkozen	lumēlo	lumēlo	rumēndēm	lumēlo
Verlangen	rumaraate	maupus	»	maupus
Medelijden	»	»	»	»
Bemorsen	kumamu, rumaki	kumamu	dumaki	rumaki
Beneden (in het algem.)	witi wawa	amijona	aki wawa	waki wawa

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
sapa	londolo (of londonlan?) chiding	umala mohintëk	tapa	¹ Tatamun = huisdier of een beest, dat men opkweekt; voor de overige dieren in het Toumbulusch geen algemeene naam, elke soort wordt afzonderlijk genoemd. Hier en daar zegt men wel binatang, doch dit wordt niet algemeen verstaan.
ghijo	gijo	tuladan	tuladan	
ruhi	duchi	tulan	tulan	
towawiai	bejagen	binatang	binatang (huisdier), setang (dieren in het wild)	
	sangaba	pusok	monguwal, moputok.	
masiwik	mewe, maewe	moiwoğ	moibog	
tumur of matur	mali, maali	mator, moator	moatod, (geleiden) dumudui (volgen, vergezellen)	² Kumëlung komt van këlung = schild.
mënambuw	tumambuw	mowusakai	mobotak	³ Bekruipen, d. i. zachtjes loopen wegens een zieke, of om iets te grijpen.
tumotol	tumud	momulai	modungkul, mu-na	
lumalingai	sumelat	tumongtong	motarap.	
(tambun), manambun	lumëbëng of lumëwëng	lumowong	molobong	⁴ Voor beminnen bestaat er geen bepaald woord; men zegt liefkozen, verlangen, medelijden.
mansilig	mëngarti	motaaü	motau	
	bohoche, mohoch			
(lirung), mandirung	lumolong	mojujung	mongampai	
mëngaku	mongee	mongakau	mongaku	
mahawi	kumapët	moponik	moponik	
rumangen	kumapët	moponik	moponik	
musaka	mëtung, mahatung	motukar	motakod	
rumasog	sumake	dumasog	tumakoi	
»	»	»	»	
»	»	»	momuntuk	
mamirisak, ³ mulaja		mosahap ³	mogapa ³	
mundasag	sumakem	morasog	modatog	
manombak	mowajamat	mopoposilaka	mopobubutno	
mulawe	madiril	monuli	mogimalou	
suwan, manuwan	tumunduk		motuli	
morandi	rumandi	rumandi	mokokojoan	
mansiluw	matatalinga	mosahap	mokidongo	
manajan	lumopei	sumali		
masiwik	machatenem	mokotuwos	mokotanob	
gumilir	machalas	motawi	motabi	
(kamu) mongainu	mawasameen	mopopokojongo	moporomuromu	
wawe	dalëm	monagija	ko limonag	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDAÑOSCH.
Beneden (aan den berg)	witi patar, ¹ katēkenan	amijona ing kuntung, wawa, alopana ¹	aki patar ¹	
» (aan een boom)	nihalaung ung kai, witi wawa ung kai	amijona in tuur	ki tuutna ung kaju, aki wawa ung kaju	
» (het huis)	nihalaung um bale; witi tana; witi wawa um bale	an tana; amijona im bale	aki tana, aki wawa um bale	
» (iemand in aanzien staan, maar ook: beneden, of lager staan of zitten)	wawa ni anu	ambawa im prenta in tou ěssa; am bawa in tou ěssa	wawa nianu	
Beneden de waarde	tojo un tēlesna	pira beenna, mura		
Benevens	karija	karapi	karija	ampit
Benoemen	ngumaran	ngumaran	ngumaran	ngumaran
Beoorlogen	sumeke, sumuwu	sumeke, sumuwu	sumeke, sumuwu	sumeke, mawukuan
Beplanten	tumanēm	musēwi, mausēw	tumanēm	tumanēm
Berg	kēntur	kuntung	kēntur, toka	toka
Bergen	lumeos, tumutul	mema, maema	lumeos, mema	lumeos, tumutul
Berigten	makatau, mapatau	makatau	makatau, mapatau	makatau
Berispen	sumero	mero, mapero	sumero	mero, mapero
Berooven	kumahat	mandet, maandet	kumaat	kumaat
Berooken	tumapa	tumēmbur	dumēngkang	tumapa, mētapa
Berouw	mēnēsəl	mēnēsəl	manēsəl	manēsəl, mēnēsəl
Beschaamd	mairang	malawi	maidang	mairang
Beschamen	mirang, mahirang	sumero	midang, madi-dang	mirang, mairang
Beschimmeld	rimuruwun	rimuwun	rimuwun	timaruwun
Beschuldigen	kumēlak, tumoke ²	kumēlak, tumoke, tumēndul	kumēlak, tumoke	kumēlak, tumampat
Besmeren	kumamu, misu, mahisu	misu, maisu, kumusu	kumisu	misu, maisu
Besneden	kumawiri, (hannen) mēla, mahapēla (varkens, honden enz.)	kumawin, sumuup	sumēdēp	kumawiri
Besnijden	sumisi	tumetek		tumewal
Bespieden	sumondak	rumanda	sumondak	sumondak
Bespotten	lumungkur	males, mapales	dumungkur	sumindir
Bespringen	mikpik, mahapik	papēntēk	mikpik, maapik-pik	mipik
Best (vgl. beter)	tahalous leos, tahaleos	talous sama	taalous leos, ta-leosso	kasaleos
Bestelen	rumēmu	rumombit	mangudu	rumongkit
Besturen	mērenta, mahaprenta	marenta, maaprenta	marenta, maaparenta	mērenta, mapērenta

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
katikinan	tudindungan	kon tijelan im bulur	ko limonag im bulud	1 Witi patar, a lopana = op de vlakke, doch ook wel beneden aan den berg, wanneer het daar vlak is.
sapun kajuw	lulongan ing kaju	kon sijun in gangingai	kon sijungon ing kaju	
sulalunganen wale	lulongan im bale	kon sijup im baloi	sijup im baloi, kon sijup kom buta	2 Tumoke = onregtvaardig beschuldigen, hetwelk de beschuldiger zelf weet.
suwawam parenta	bawa im parenta	am bawa im pahenta	ko limonagan in	
andei mēngaren marongan	karua momengal maseche	inojonag im bolinja takin moporait maseke	ko limonagan im bolinja takin monangoi moropatoi	
musuan wukir reso, mundeso kumangintaton	mēmaju dungusan mipa, maipa machataun	mombula bulur motaua mopotaau	momula bulud motagu mopotau	
manungkul	merow, maperow	maloan	mogotod, mogimalou	
mahampas, mangahuw mangusuw tumape	mandet, maandet, dumapas mohobol manēsēl	mogago mogowol mononsol	mongagou, mogijampat motaboi monontol	
irang	monokija	mooja	mooja	
kumalak	dunapot	inojowun mopokalak, kumalak	sinalijota mopotau, mopokalak, mopongado moninit	
mutu, mawutu	kumusu tumija of matija	mogijog kumawihi	monginggojau, mongabiri	
mamutu mulaja (sihi) manihi	mirisa, mapirisa tumombak, munombak	sunat mosahap mosihi	motoid monahidi moniri	
humintik	mepes, mawepes	wusakai, musakai	mobotak	
mapigolus	machamauleng	mohopiha	totuu motompija	
manakau	tumachau, manachau	monakau	monakon	
mēmarenta	mapreta	momahenta	momarenta	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Betalen	majjēr, maha-wajjēr	maer, mawaer	majjēr, mā-wajjēr	maer, mēwaer
Beteekenis	arti	kasigitan, arti	arti	arti
Betel (de vrucht)	wawali	lalai	wawadi, dauna	lalai
» (de plant)	ranina	lalai	danina	ranina
» (het blad)		lalaina	karokkas	
» (siri lele)	ranina kurambēr			ranina kurambēr
Beteldoos	lelemaan	tētēngaan	tētēngaan	tētēngaan
Betelnoot	wua	tēnga	wua	tēnga
Beter	tahalous leos	talous sama	taalous leos	taleos
Betrekken (een huis)	mēnek witum bale	sumosor am bale	mēnek witum bale	lumongkot wale
» (de wacht)	tumijon u lukar, lumukar	tumimboi lukar	dumukar	lumukar
Betreuren	masusa	masusa, mawēndu	mamej	masusa, maarip
Betwisten	kumoro	marēnder	kumoro, makoro	tumokol, matokol
Bevallen (zie baren)	tita, patuhun	tita, taar	tita, patuhun	patuhun
Bevel	tumuhun, ¹ matuhun; kumua	tumaar, maataar; mee tita	mee tita	tumuhun
Beven	gumoogo, gumēgēr (de tweede o in gumoogo slechts ten halve uit te spreken)	gumoogo, gumēgēr (de g's in dit laatste woord als de g in het Hollandsch, uit te spreken)	gumērgēr	gumogo
Bevljigtigen (zich)	sumigasiga, mahateetecs	morapora, rumēndērēndēm	rumairai	sumigasiga,
Bevoelen	mēndan, mahapēndan	mēndam, mahapēndan	mēndam, mahapēndan	mēndam, mahapēndan
Bevrijden	milot, ² mahapilot; mondol, mahondol	mēkkar, maawēkar	mido, maapido	rumēta
Bewaren (zie bergen)				
Bewierooken	muwuk, mahawuwuk	muwuk, maawuwuk	muwuk, maawuwuk	muwuk, maawuwuk
Bezaaijen (met padi)	kumēror	kumēlor	sumimboi	sumimboi
» (met andere zaden)	mēspēs, mahapēspēs	mēspēs, mapēspēs	sumimboi	
Bezem	tētēpi	kakais	sosapu	sēsapu
Bezoedelen (zie bemorsen)				
Bezweren	tumiwa	tumiwa	tumiwa	tumiwa
Bidden (vgl. aanroep.)	malei, mahalei	mēngilēk	makuwehe	makiwehe
Billen	pēnar, rurumēr	pēnar	pēnad	pēnar, rērumbēr

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
mamajer	mahir, mawahir	mohuwoli	moguboli	1 Tumuhun = bevelen, wordt slechts in de derde persoon gebruikt, b. v. si major tumuhun ni itu: de majoor beveelt dit. Doch niet aku tumuhun niitu, wel: aku kumua niitu = ik zeg dit.
silug raunge raunge	bangarti balas tuna	mogalinija balas punu im balas	mangale obuju sinsinge obuju	
pumamaman mamān	pēngangaan ngangan	lele wanua balas mamaan	daudaun kondama pomamaan mamaan	2 Milot wordt meer gebruikt voor beesten, mondol voor menschen.
mapaempo, ru- mangen suwa- lei	kumapēt am bali	mopolitu	mogutun	
mulukar	kumarois	lumukar, molu- kar	moponik i lukad of molukad	
manungkawi	mēkai	nijar	mosusa	
kumual, mangual	mēpate	mogoginting	morogenggeng	
tita matuhun	tita chomojow	pahenta, tita mopokojow, ma- ngojow	tita mopotita	
kumiki	chumelech	tumurun	gumugur, (hui- veren van angst) lumokokog, (bij koorts) mo- tonou (van koude)	
makatees, ma- tees mangelo	mawarēdēm	pokotees	mokorog	
	kumokam	(sonsan), monon- san	monontan, mo- kokap	
mamule, mawule	makad, mawakad	(bulig), mopowu- lig	mogukat	
mutapa	sumusub	munutun kama- nija	motuba kong ka- manija	
musuan	mēpēs, marut	sumawor	mowuwud, molalin	
kakai	kochahas, kaka- san	kokuhich	kokaid (bezem waarmede op het erf geveegd wordt); tosim- pad (bezem waarmede in huis geveegd wordt)	
momuajo	beanai	mongiwot	mongibot	
makinawi katikenan	sumobajang	mochali doa koiuwut	moigum doa pogi	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Binnen Bij (voorzetsel.) Bij (zelfst. nw) Bijeenkomen	witi lalēm wija, witi, witu tampaneher marewok, rume- wok, mahare- wok	an darēm di, an lamperan maumung	aki lalēm aki, witu tampaneher maremong, ma- rur	witung gorēm wija, waki, witu tampaneher marur, mērur, maērur
Bijten Bijvoegen	kumiki mawēs, mahawēs	kumaret mawēs, maawēs	kumiki mawēs, maawēs	kumiki mawēs, maawēs
Blaar	limonis		limonis, mina- donis	kimelembong
Blaas Blaasbalg	lëlēmpottēn uuntappan	tuwung uunta pan	lëlēmpottēn uuntappan	lëlētupēn uuntappan
Blaaspijp Blaasstampers of zuigers	sēput uuntap	sēngo uuntap	tētek uuntap	sēput uuntap
Blaauw Blad Blaffen	wiru ranina muang, mahuang	olei lalaina mintuk, maintuk	wiru danina muang, [mauang	wiru lalaina muang, mēngu- ang, mintuk, maintuk
Blank	kulo	kulo (de o ten hal- ve uit te spreken)	puti	puti
Blazen Bleek Bleeken	sumēngo kilo mēlar ¹ , mahawē- lar, mapakulo	sumēngo wagei mēlar ¹ , mawēlar	sumēngo sēdau mēlar, mawēlar	sumēngo dimara
Blijven	mēnto, mahēnto	mēna, mēnto	mēnto	mēna
Bliksem Bliksemen	sangelap sumangelap, ma- hapitpit	kilat kumilat	langelap malangelap	ngerap mēngerap
Blind Bloed Bloeden	lētōk, rara ² raha rumaha	wola, kēraoka ēnda mēnda, maenda	pēdeng, rara daha dumaha	pēreng rara raha rumaha
Bloedzuiger Bloeyen	linta murak, mahawu- rak, sumēput	linta sumēput	dinta sumēput	linta masēputo
Bloem Bloesem Bloot	wunga wurakna, sēputna ronai	wunga, sēputa sēputa tumangkol	wunga, sēputna sēputna dantoi	wunga, sēputna sēputna potai
Blusschen Bode	sumēwu aatu, rururuan	lumēsēm rurunduran	sumēwu aakērēn	sumēwu rērēoan
Boei	sosolongan	sosondollan	sosolongan	sēsolongan
Boeijen (de voeten)	sumolong	sumondol	sumolong	sumolong
» (de handen)	sumēki	sumēki	sumēki	
» (de handen kruiselings binden)	malur, mahawa- lur	makēs, mawakes	wakēsšēn (pass.)	
Boete	pinēngogot, ⁴ nijogot, sala	sala	sala	rogot

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
suhahon si patjukan musoma, mai- mun	asuwang besi lapechedan suměsěn, masě- sěn	kon suang kon potijukan nopunsu, mo- punsu	kom bonu ko, kon pasijukan nojosisipun, mo- sipun	¹ Mělar beteekent in de eerste plaats droogen; ipapakulo un simběl het wokablad wordt droog gemaakt (door het nl. in den zonneshijn te leggen).
mangiki (onden) mang- onden malisu	kumiki, kumeket dumohang molotu	kumahat dumohang, mo- ruhang noralis	mongalut modugang binotuan, noto- nana	² Lětok, wola, pědeng, pěreng, blind, zoodat men niets meer zien kan, rara, kěraoka, zóó dat men nog een weinig kan zien.
poju auntappan	titijan utawan	bunuatoi ountappun	totoijan ountappan	
supu auntap	susuna	soput ountap	totoput ountap	
malunari tuwun humuwu of mu- huwu	matak tunana malod, maalod	molunaw daun morongap	mobidu daun mogau, modongap	³ Mojoboi is van bojoboi = bloesem van den papaja, de mais, pinang, kokos; mojoboi bet. dus het bloeijen van die planten.
mawuro (tjup), manjup makula mamuro	budo sumeput tina mawawudo	mawuro (ijup), měnijup mowilai mopowuro	mopusi, mobudo mogirup mobilai momusi	⁴ Piněngogot = boete of: is beboet geworden (nl. wat betreft goederen.) Dit passief wordt dikwerf ook als zelfst. nw. gebezigd.
munto	muto, sumondo	salaai	motala	
kila mungkila	kilat kumilat	kilat kumilat	kilat dumokodokot	
wuta malunsa mamalunsa	wuta daha mararahaw, du- maha	bilog duhu dumuhu	nobilog dugu dumugu	
lamatik muwurak	lita měsich, mamě- sich	linta momujak	linta momujok, mo- boi ³	
bungan wurak tintalang	bungan pesiga kumdaaj	bungan wujak bolas	bujak bujak, bojoboi ³ mongimbolat	
muno, mawuno aingka	mate, mapate doruduan	muno, mawuno suruan	momatoi kon tulu pinotaba	
pananiki		papingku	imantun (voet- boei), papěng- kun (handboei)	
(siki), moniki	mobatung	mosowat	lutudun ko iman- tun	
moniki	mobatung	mosowat	lutudun kom pa- pěngkun	
pipangke			punguon ko lima (Pass.?)	
sala	marocho	sala	bobogoi	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TŌNSEASCH.	TONDANOSCH.
Boeten (beboet worden)	mĕrokò, ' pontolan sala, pĕngogottan	mĕroko	mĕroko	mĕroko
Beboeten (iemând)	mĕngogot			mĕrogot
Bogchel (bult) » (kromme rug)	wogko wĕngkur	wookko, luntung wookko	woko wĕngkur	woko.
Bok	bembe mandanġan ³	membe mandanġan	membe tuama	membe mandanġan
Bont (gevelekt)	kolongan	kolongan, walongan, kolombang	kolongan	kolongan
» (veelkleurig)	wĕreng, kĕretan	kĕretan	wĕreng	kĕretan
» (gestreept, gelijk jonge wilde varkens, of hout)	warotan	warotan, wárojan	warotan	warotan
Boodschap	awar, rĕggĕs	abar	abar	ambar
Boog	pitik	wintir	pitik	pitik
Booin	kai, tuur ung kai	tuur kaju	tuur ung kai, kaju	tuur, akana kaj
Boon	sarupapa	sarupapang	sarupapa	sarupapa
Boor	gogori	bor	gogori	gĕgori
Boord	tĕmbir, wiwina	tĕmbir	tĕmbir,	tĕmbir, wiwina
Boos (toornig)	maupi	maambou	maambou	maupi
Borduren	sumusuk, sumuit	sumusuk	sumusuk	sumuit
Borgen	sumawĕl ⁴ , sumakuta, sawĕlan, sakutaan	miram, mairam	sumakuta	sumakuta
Borst	wĕrwĕr	randak	wĕdwĕd	wĕrwĕr
Bosch	taluh	talun	tadun	talun
Bouwen	lumeos	mema, maema	lumeos	lumeos
Boven	wawo, atas	an atas, am bawo	wawo, atas	atas
» (op een' berg)	kuwuna ung kĕntur, witi rawis ung kĕntur, wawo ung kĕntur.	am bawo ing kuntung, an tĕmpok ing kuntung, puruk ing kuntung.	aki atas un toka	
» (op een' boom)	witi rawis ung kai	am bawo of amana in tuur ing kaju	aki atas ung kaju	
» (op zolder)	witi paha, wawo um paha	am bawo in soldor of: in solimai		
» (op het huis)	wawo of atas un aatĕppan	am bawo in aatĕppan, am bawo im bale	aki atas aatĕppan	
» (op de nok van het huis)	wawo ung kuwuna	am bawo im buwungán	aki atas wuwungán	
» (iemand in betrekking)	si anu si rakek taan si <i>A</i> = N. N. is hooger dan <i>A</i> .	si anu un dangka e si <i>A</i>	si anupe si pangkat si <i>A</i>	
» (de waarde) vgl. duur	lakkĕr un tĕlesna	kĕlli um beenna	dakkĕd un tĕles	

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
inarupan sala	imarocho	dinopotan in sala	motala	¹ Měroko = boeten, doch zwaarder dan pěngogottan.
nondupa sala	měrocho	modopot sala	mopotale	² Pěngogottan = die beboet wordt.
wangkuk	kětud	bangku	bungkut	³ Mandangan wordt gebezigt om het mannelijk geslacht aan te duiden van schapen en geiten; voor dat van andere viervoetige dieren bezigt men bijna altijd tuama.
nondangan	bembe tuama	mandungan	bembe kolakijan	
simpalan, sěmpalan	sěpalan	sěmpalan	tampalan	
muwunting nowolaki	morowatich baretan	landokkan	binalang bali	⁴ Sumawěl, sumakuta = ter leen vragen. Sawěllan, sakutaan = aan iemand ter leen geven.
chabar papitik pun bontjis	abar bětir tūd bontjis	hawar puñu kasang	habar pijot pangkoi buooi	⁵ Kuwuna ung kěntur = top van den berg.
kakuwi rurune kumuál kuminěk mamulas	bor silina moboro miram, mairam	bor biwig hanas sumudji lumuan, maluan	bor, bobuan bibigija tumoru mosugi moluwan, mopoluwan	
rak kagurangěn mapainto	dádách talun mogimano	darōw gogujangan momija	dodob kajuon mogaid	
rame, suwawo rame suwuki	am bao am bao in dungusan	manita kon turu im bulur	limonik kon tudu im bulud; ko alessa im bulud	
rame sukotonge	aniwus kajuw	ko uruk ingangai	ko luntung ing kaju; ko limonik im pangkoinja	
rame supahulung	am bao solděr		ko luntung....	
rame sulikur wale	am bao isupan	monikija atop	ko luwa i atop	
rame suliwungan		kom binuwungan	kom binubungan	
ninto marange; kinore karange	matatang	masolar im pangkat		
kimure, nakure		naponik im bolinja	modamal im bolinja; ko limonik im bolinja	

NEREDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPARĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Braaf	leos	sama	leos	leos
Braden (vgl. bakken)	mĕra, mahapĕra	mĕra, mapĕra	mĕra, mapĕra	mĕra, mapĕra
Braken	lumua	lumua	dumua	kumĕro
Branden (in br. raken of staan)	malaung	malaung	malaung	marengis
» (aansteken een lamp, kanokano enz.)	tumutung	mengkĕt, rumi-tjet	tumutung	tumutung
» (vuur aanmaken in keuken of elders)	rumiket	mengkĕt, rumi-tjet	rumiket	tumou api
» (een huis)	lumaung	lumaung	lumaung	rumĕngis
» (vlammen)	lumajas	maĕmbung	rumambun	
Brandhout	lungu, ¹ pinijas	kaju ¹ , pinijas	dungu ¹ , pinijas	lungu
Breed	lĕmpar	wĕlar, lĕmpar	dĕmpad	pĕnar
Brein	utĕk	ngaas	utĕk	utĕk
Breken ²	rumĕpu, maha-rĕpu	lumentu	rumĕpu, maarĕpu	rumĕpu
»	sumĕmpo, maha-sĕmpo	sumĕmpo	sumĕmpo, ma-asĕmpo	sumĕmpo
»	tumarar, mahatarar	mĕte, mapĕte	mĕpor, maapĕpor	mĕte, mapĕte
»	rumepes, maharepes	rĕmbus, rumĕmbus, marĕmbus	rumangkut, marangkut	rumangkut
Breken ³	marĕpu, masĕmpo, matarar marĕpĕs	malĕntu, masĕmpo, mapĕte marĕmbus	marĕpu, masĕmpo, mapĕpor marangkut	marĕpu masĕmpo mapĕte marangkut
Brengen	mali, mahali	mali, maali	mawa, maawa	mali, maali
Broeder	katuari tuama	poow tuama	katuari tuama	patuari tuama
Broeijen (vgl. zitten)	maharumĕr	lumukut	tumĕkur	mĕrumun
Bron	kĕmbuan un dano	lembojan in dano	pakĕmbuan un dood	gagaran, kĕmbuan dano
Brug	tete	tete	tete	lelembetan
Bruid	kaleos	paromaan	si endona	kaleos
Bruidegom	kaleos	maroma		kaleos
Bruin	prangdangan	praindangan	parundangan	meatuwa
Buffel	kĕrwou	kĕrwou	karbou	kĕrwou
Buigen (iets of zich achterover buigen)	rumeru	lumea, mĕntir	rumĕko	rumĕko
» (zich voorover buigen)	mongkot, mahongkot	kumuru	mongkot, mahongkot	monghot, maongkot
» (de knie buigen)	kumurur	kumundu	kumuru	kumurur
Buik	poot	poot, tinai	tijan	tijan
Buiten (het huis, op het erf)	witi lessar	ang kintal	aki kalassan	
» (het erf, aan de andere zijde)	witi lewet	a luwar ing kintal		
» (het dorp, aan den kant der negeri)	witi tĕmbir um banua	a luwar in roong	aki pinggir um banua	
Buskruid	uwa	uwa	uwa	uwa

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
mapigo	gumoreng	mapiha	mopija	¹ Lungu, kaju,
sumuka	lumua, malua	magoreng	mototuka	dungu: brandhout in
mapus	masengit	mososuka	noturub, nopokag	het algemeen; pinjas:
mundiki	tumutun	tutungan		wat reeds aan stukken
		majongkit	molutam, mona-	gekapt is.
			rab, moijongkit	² Breken (met
maharoro	momowaha	rumumpul	momijag in tulu	opzet iets breken).
(sohow), mano-	tumutun	mohotutun	ko abu	³ Breken nl. in
how			noturub	trans.; deze verba wor-
humembang	melab	lumingas	tulu dumokot	den meestal in het per-
kinanĕn	nitoka	poruru gangai	kaju podungan	fectum gebruikt, als:
mawuna	belada	moolar	moolad	nimarĕpu = is ge-
muw		utok	onggu	broken, nimašĕmpo,
mawure	lumeku	mowahi	moputol	nimatatar, nima-
				rĕpĕs.
musak, mapusak,	(beta), meta	mohumog	morumog	
mapoga				
mutus, mawutus	dumudut	mobontou	mobontou	
mawure, napu-	bechaleku, be-	nowahi, nohumog	noputol, norumog,	
sak, napoga,	chaeta, becha-	nobontou	nobontou,	
nawutus	rudut			
(egom), maegom	meang, mapeang	(dea), morea	modija	
singkatuwang	pog tuama	utas lolaki	utat lolaki; ki	
mohonej			lolaki	
mak	mamasok	mohongow	mogoob	
wukaka	beleng inache	bukaka	bokaka, limbuong	
tetej	tete	totoi	totoi	
rapuhan	makoroangan		kantang	
rapuhan	makoroangan		kantang	
mawijas				
kakambou	karwau	kahambou	karombou	
mulĕkom	lumead, malead		mobelung	
kumurung	kumuchu	mosumba	kumudung	
			dumulud, modu-	
			lud	
tjijan	tijan	tijan	sijan	
sulijuw im bale	sili im bale	kong kintal	ko likud im baloi	
sulijuw i linsar	sili ing kintal	kon sihi in tondok	ko likud in dolaag	
sulijuw im banoa	sili in doong	kon sihi im bonua	ko likud i lipu	
uwa	uba walutam	ko lawai	uba	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONPANOSCH.
Cijferen	rumeken, mijap mahijap	tumembe	tumikĕm	tumikĕm
Cirkel	wulelen ¹	purengkei	wulelen	tambulelen
Citroen	lemon nipis	munte inta	munte inta	munte inta
Daad	papaajangan, le-leossĕn ² , pina-ajang, lineos	tatawoijĕn	papaajangĕn, wawai	papaajangĕn
Daar (in het algemeen)	witi, kĕnuma	am bitu, a mange	aki itu	witi ila, menai-mae
Daar (te A)	witi A; wanama, witura ³	an A		
Daar (uaar boven)		a-mange		
Daar (in het O.)	witi sĕndangan	a-mitjo	aki sĕndangan	
Daar (in het W.)	witi talikuran	a-mako	aki tadikuĕan	
Daar (in het N.)	witi amijan	a-monge	aki amijan	
Daar (in het Z.)	witi timu	a-meko	aki timu	
Daar (beneden)		a-mijo		
Daarna	muri	somoi	muri	muri
Daarom	pahapaan, nijtu wo, nijana wo	ana itu	pahapaan	paapaan
Dadelijk	tarekan	tarepe	kawait	tarekan tjai
Dag	ĕndo	ĕndo	ĕndo	ĕndo
Dagelijks	susur i mĕndondo susur in ĕndo	susur in ĕndo	susud in ĕndo	susur nĕndo
Dageraad	sarag ⁴	wena	wena	behana
Dak	aatĕppan	aatĕppan	aatĕppan	atĕp, atĕpan
Dal	pasong	koso	pasong	pasong
Dalen (zie afbrengen)				
Damp	susuw	susuw	sengor	sengor
» (mist)	sĕmu	laleindĕng	engur	lĕleindĕm
» (rook)	awun	tĕmbur	awun	awun
» (wasem van spijs)	susuw	susuw	sengor	sengor
Dapper	wuaja, waranei	wuaja	wuaja	wuaja
Darm	tinai	tinai rintĕk	tinai	tinai
Dat (zie de z e)				
Dauw	minĕllu	ngĕllu	dangĕddu	sao
Deel	weteng, wowa	weteng	weteng	weteng, wowa
Deelen	meteng, mahaweteng; mowa, mahawowa	meteng, maweteng	meteng, maweteng	meteng, maweteng, mowa, mawowa
Deernis	rumaraate	maupus	rumĕndĕm, taadidi	maupus
Degen	santi; pisou lambot	pisou lambot	santi	pisou lambot
Deining	sĕmpa	walolong	sĕmpa	sĕmpa
Deinzen	sumoisoi	mareng, mawareng	sumorompot	sumorompot
Deken	uulĕs	patawunĕn	uulĕs	uulĕs

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
tjap) manjap	tumebe	moheken	mogijap	¹ Wulelen = plat-rond. Ook wel: een kring, cirkel.
malimbung nta kalimuan	karot berlimbung lemo nipis patawojan	molimbung muntoi onta oajeran	molimbung limu unta oaidan	² Papaajangan en leleossën worden gebezigd waaneer het werk nog niet gereed is; pinaajang en lineos waaneer het werk reeds gereed is.
sene	bibocho	konijon	kon tua	
su A	an A	kon A	kon A	
sene ram	bibocho ambai	ko monita	omonik (berg-waarts)	³ Wanama, wituma dient als antwoord op de vraag: is A te A? Wituma of wanama = is daar.
sene paj, suwangan	bibache	musata	omuik (?)	
sene wawa, surapën	bibonge	makota		
sene raja, sawuna	bibuli	muita	o monag	
sene lar, timu,	bibijow	monatën	o monik	⁴ De g in sarag moet slechts een weinig worden geboord.
sene wawa	bibocho an dalam	ko monata	omonag (neder-waarts), omuntag (strand-waarts)	⁵ Tinae = darm; tiwocho = pens; esalach = groote darm; riseh = kleine dar n.
samuri	amahachad	kon somui	kon tumi	
pahapa nuëntu	apaapa ibocho	sëbab, mijan	sëbab, malun, malunan	
gahirën	talewe	sokojumai	tongopimai	
konuan, iwi	ëndo	singkai	singgai	
singkouuan	susud in ëndo	pinomuloi singkai	pomuloi insinggai	
awaken	chunuangan	lawakanan	bunanang	
atup, liwungan	kukun	atop	atop	
kolemak	lepahan		lobakja	
sangu	sapunga	hagut	gabussa	
nawun	tuwuot	hagut im buta	topuot	
suw	obol	owol	pojok	
wahanej	waranej	morogi	morogi, buaja	
susur, tinej	esalach, tinae ⁵	kompong	kompong	
namu	saho	olu	olu	
wowa	weteng	sukat	silai	
muwowa	meteng, maweteng	sumukat	mosilai	
(gilir) gumilir	machales	motawi	motabi	
kowi	simala	pupul	sumala	
olong	lendi	bokol	tolog	
sumimbu	sumojot	umundok	mundog	
kakura	kokob	tatawon	pongangkub	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Dekken	mulēs, mahulēs	tumawun	mulēs, mahulēs	mulēs, maules
Deksel	kĕkĕlĕw	kĕkĕlĕw	kĕkĕlĕw, toto- ngew	kĕkĕlĕw
Denken	gumĕnang	rumeken	gumĕnang	gumĕnang
Derde	katĕllu, kuma- tĕllu	kumatĕllu	katĕllu, kuma- tĕllu	katĕllu, kuma- tĕllu
Deur	pĕpĕnĕt	papalĕn	pĕpĕnĕt	pĕpalĕn
Dewijl	pahapaan, niitu wo, nijana wo, ja niitu	paapaan, anai, ana itu	pahapaan, ni itu	paapaan, janiit
Deze	kĕnu ¹ , itu ² , itii ³ , ija ⁴ , ana	anijo, itu, nijo, siijai, siitu, sijana	niai, itu, itii, niija, ana	itu, itii, ija, an
Dezelfde (als die van vroeger, maar ook: die of dat verloren was en wederge- vonden is)	kĕnukan, nisija- kan, niitukan, nijakan	anijoka, isijaka, siituka, nijasaka	kĕnukan, nisija- kan, niitukan, niijakan, nija- nakan	nisijakan, niitu kan, niijaka- nijanakan.
Dezelfde (juist dit en geen ander)	nisija, niitu, niija, nijana	isija, siitu, niija, siijana	nisija, niitu, niija, nijana	nisija, niitu, niij nijana
Dezelfde (dit slechts, niet meer dan dit, of dan hij, zij [sija])	kĕnu uman, sija uman, itu uman, ija uman, ana uman	anijokĕ, sijakĕ, itukĕ, sijanakĕ,	kĕnu uman, sija uman, itu uman, ija uman, ana uman	sija ite, itu ite, i ite, ana ite
Dezelfde (dit is nog slechts overgeble- ven, het ander is op; of: hij, zij is over- gebleven, de ande- ren zijn vertrokken)	kĕnumokan, nisijamokan, niitumokan, niijamokan, nijanamokan	si anijooka, isijao ka, siituoka, siijaoka. sijana- oka	kĕnumokan, nisi- jamokan, nija- namokan	nisija mokan, i itumokan, i ijamokan, ni namokan
Dichtstuk	raranin	nanain	tatambakĕn	tĕtambakĕn
Dief	tou marĕmu, si marĕmu, tarĕ- muĕn ⁵	tou rumombit, si marombit	tampangudu	rongkit, rumor kit
Diefstal	rinĕmu ⁶	rinombit	pinangudu	rinongkit
Dienaar	maopo	matuang	ata	maopo
» (slaaf)	ata	ata	ata	ata
Dienen	maopo	matuang maopo	maopo	maopo
Dienstig	makaleos ⁷ , bĕr- guna	katoroan	makaleos, bĕr- guna	kalooran
Diep	rarĕm	rarĕm	rarĕm	rarĕm, urĕp
Dieplood		patonton	patonton	watu tĕtoro
Dier (zie beest)				
Digt (van lijnwaad)	imĕk	rimat, imĕk	rimat, indĕt	rimat
Digt (van rijst op het veld)	indĕt, kimĕr	rimat		
Digt (van ander plantsoen)	kimĕr	rimat		
Digt (van planken, welke naauwslui- tend aan elkander zijn geschikt)	rinĕp	kĕtĕp		
Digt (van aarde, hout)	rimat	rimat, imĕk		
Digtbij	leler, tawi	tawi	lĕlĕl, tawi	tawi

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
kumura of kumakura tatongkop	kumokob nakolob	monawon totingkop	moponangkub talobja	¹ K ĕnu wordt zoowel zonder als bij een voorw. gebruikt, en zoowel voor levenlooze als levende voorwerpen.
manahandum katulung	rumeken kumatellu	mokiha kotolu	morai nogintolu	
papuna	tatakew	lolujan	lolingkop sĕbab, malun, malunan	² Itu staat alleen, in de plaats van levenlooze voorwerpen.
tui, itui, itue	jai, ijai, ibocho	tain, naa, nijon	naa, nijon	³ Itii staat alleen voor levende en levenlooze voorwerpen.
itue	ijana	sitanijon	naaka, isija, isijaka, kiintanijon	⁴ Ija en ana staan alleen, in plaats van doode voorwerpen; komen zij vóór een voorwerp, dan zegt men ijai en anai. Voorts zij nog aangemerkt, dat ija op een voorwerp duidt, dat digt bij den spreker is, en ana op een, dat digt is bij den aangesprokene.
toe, toi	wai	tanaa, sitanaa		⁵ Tarĕmuĕn = dief, of door wien dikwerf gestolen wordt.
najang takou	ngaran tachou	toliwog mononakau	lolibag mononakou	⁶ Rinĕmu = is gestolen geworden; dit verleden passief wordt dikwerf als zelfst. n. w. gebezigd, en beteekent: het gestolene. Ook de woorden voor diefstal in de overige dial. zijn eigenlijk passieve vormen van verba.
pinanakoun	tinachou	pononakau, pinonakau	sinakou	⁷ Makaleos wordt vooral van medicijn gebruikt.
toma a empo	pomijagen	oupilon	ata ata	
kumempo katoron	matuang katoruan	mokuepil bahaguna	mĕkijompu mopija	
maralum tapu	dalĕm	moralĕm	modalom ladung	
punas sĕsĕk	rimat pisĕg	morimol motoros	mobunod motodod	
sĕsĕk, kupal	pisĕg mĕtau	motoros nohokompit pija- pija	motodod mokunsip in dopi	
mapunas	rimat		moalus	
naegee	susut	morijug	modijug	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Dij	paa	paa	paa	paa
Dijk	litir	lisid	litid	litir
Dik	kurambĕr	kurambĕr	kurambĕr	kurambĕr
Distel gl. doorn	susula, pupu- lantei	tutune, pupulut	susuda, pĕpujut	tĕtune, pupu- lantei
Dit, zie de z e				
Dobbelen	lumeong un top, mauntungan	mĕra, mawĕra in top	lumeong un top, mauntungan	maanjang top
Doch	taan	taan	taan	taan
Dochter ¹	okki wewene ²	anak wewene	rinte wewene	urang wewene
Doen (zie arbeiden)				
Dojer	ririgna	kunina	riri un atĕdu	meaburenga
Dolen	sumala	sumea	sumala	sumelok
Dom vgl. dwaas				
Dompelen	longon rumirip ³ , mun- tĕp, mahuntĕp	longon numinim ³ , tu- minĕp.	longon dumidip	lengei, wengel lumilip
Donder	ĕrut	ĕrut	tangkĕr	tangkĕr, lenter
Donderen	mĕrut, mahĕrut	mĕrut, maĕrut	matangkĕr, maa- tangkĕr	mĕtangkĕr, ma- lenter.
Dondersteen	kilapong	kilapong, watu ing kilat	kilapong	kilapong
Donker	rimbĕngbĕng, wĕwĕngijan	rimbeingbĕng	wĕwĕngijan	bĕwĕngijan
Donkerrood	rangdang tua	raindang matua	rundang tua	meatua
Dood	mate	mate	mate	mate
Doodstraf	rantongĕn	rantongan	rantongĕn	rantongĕn
Doof	luntĕng	wĕngĕl	duntĕng	luntĕng
Door	witi, wija	asi	wija, aki	wija, waki
Doorbrengeu	kumaapu	kumaapu	maapu	maapu
Doorgang (gemaakt in een' berg)	tinĕngkol, kine- tor	pinou, pinosok	pinosarupit	sinoroapit
Doorgang (door de na- tuur gevormd tus- schen twee bergen)	loloangan	kosso		
Doorgang (tusschen twee kamers, poort, deur)	loloangan	panapa	pinasarupit	
Doorn vgl. distel	susula	tutune	susuda	sumĕsula, tĕtune
Dorst	reo, mareo	mareom	reo, mareo	reo, mareo
Draad	wiwilit	wiwimitĕn, tinitjoi	wĕwilit	wĕwilit
Draagstoel, of draag- baar	wuwulengan	wuwulengan	wuwulengan	wĕwulengan
Draaijen	murikit, mahapu- rikit	kumendong, ma- reng	murikit, maapu- rikit	murikit, marikit
Draaijen v. e. tol, wiel enz.	lumojan	rumingin, ma- ringin	lumojan	masui

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDOSCH.	
pajang ralen makupal tunai	paa serang kunambel patoch	paha litir mawunor dugi	paa ambongon mobunod dugi	¹ Er is nog een woord wikko. Dit beteekent eigenlijk het pudendum muliebre, doch het wordt ook gebezigd van of tot eene dochter sprekende.
taan	metean karuwan jondej sumata	dongka	motop, mogogitog in top	² Okki wewene beteekent ook schoondochter.
torarijo wewene	kedong bene	ari bowai	adi bobai	³ Rumirip en numinim beteekenen ook onder het water duiken.
wuhenga	tutunach in atē- luch	mologijur	dajag in natu	
timpang nasala, nasalā tinatum- pang	beureng, mēsea		moitala	⁴ Mopura moguod = lichtrood.
likag mudum	longon mened, mahened	paluwa dumolop	mobodok mogagom, sumirup gotup mogotup	
ruluk muruluk	koruchud machoruchud	gotup mogotup	gotup mogotup	
watu ruluk	batuna ing kilat; batu koruchud	batu kilat	rossi	
muli	dēndēm, bēngi	morolom	mosindip	
mengitu nitum	meha matua	inopuho motoguhang mato	mopura mogurang ⁴ minatoi	
matei papatei wēngēl ni	dinatong pinatei bēngēl i	hukuman mato bongal	hukumon pateon bongol i	
kumantang, kuintang pinontol	belelong, kumawu dungusan, pinorok	mokorais	mokodait	
sula	patutudan	bulur pinusu	pinongko	
sula	patutudan		bobak, ojuk	
sula	patutudan		totuottan	
tunai	patoch	dugi	dugi	
rou winiling	tinikoi	mohohang tiningkoi	mojogang siningkoi	
wawolengan	totambalan	tambuligan, duhisi	pubuligan (bulingan = doodbaar	
mutambuling	tumali	kumendong	momurou	
putali				

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Draaijen (hoofd)	lumenge	sumeleng	dumingin	
Draaijen (touw)	kumandong	kumendong, ma- reng	kumendong	
Dragen (door twee of meer personen met draagstokken)	muleng, maha- wuleng, mēm- leng	muleng, mawu- leng, rumakut	muleng, mawu- leng	muleng, mawu- leng
Dragen (op den rug in een sangkolé)	rumakut, maha- rakut, mērakut	marakut, mijo	rumakut, maha- rakut	sumangkolei
Dragen (een persoon op den rug)	lumikur, mahali- kur, mēlikur	mijo, mawijo, mē- mijo	dumikud	rumuur
Dragen (op den schouder)	masaan, mahapa- saan, mēmasa- saan	muleng, mawn- leng	masaan. maapa- saan, mama- saan	mēsaan
Dragen (op den schouder, de vracht aan het einde van een stok hangende)	mēti, mahapēti, mēmēti	muleng, mawu- leng	mēti, mapēti	mēti, mapēti, mē- mēti
Dragen (in de hand, de vracht aan een touw hangende)	kumeneng, ma- hakeneng, men- geneng	meiwei	kenengĕn (pass.) maakeneng	gumege, magege, mēgege
Dragen (in de hand, of in den arm, als bijl, houweel, mes)	kumulu, mahaku- lu, mēngulu	kumulu (dit be- teekent ook: a a n v a t t e n, v a s t h o u d e n)	kumudu, maaku- du	kumulu, makulu, mēngulu
Dragen (op den arm, of op de armen, als: een kind)	rumawak, maha- rawak, mēra- wak	kumĕkĕp	rumawak, mara- wak	rumawak, mara- wak, mērawak
Dragen (onder den krom naar beneden hangenden arm)	mingki, mahing- ki, mēngingki	kumipit	mimpit	kumalo, makalo, mēngalo
Dragen (op de hand of handen)	mopo, mahopo, mēmopo	mopo	mopo, maapopo	mopo, mapopo, mēmopo
Dragen (onder den oksel, met den arm regt naar beneden)	mimpit, mahim- pit, mēngimpit	kumipit	mimpit, maimpit	mimpit, mahim- pit, mēngimpit
Dragen (met een doek of touw schuins over den schouder, zoodat de vracht op de andere zijde hangt)	maror, mahawa- ror, mēmaror	mawrat	maror, (zelden slechts in ge- bruik) sumam- bĕt, maasambĕt	mawei, maawei, mēngawei
Dragen (met een touw of doek over den schouder, zood- dat de vracht op dezelfde zijde hangt)	mawei, mahawei, mēngawei	kumawit	mawei, maahawei	mawei, maaawei, mēngawei
Dragen (goederen op het hoofd)	sumungsung, ma- hasungsung, mēnungsung	tumeinteng	sumuun, ma- suun	sumuun, masuun, mēnuun
Dragen (een kind op beide schouders met de beenen langs den hals)	sumungsung, ma- hasungsung, mēnungsung	tumeinteng	malelei	lumele, malele. mĕlele
Dragen (de geplukte padi in een korf naar het tuinhuisje)	muwit, mahuwit, mēnguwit	muwit, tumein- teng, mēngkei	muwit	muwit, mahuwit, mēnguwit

BENTENANGSCH	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG- MONGONDUSCH.
kumendong		knmendong	momitoi
mumboleng	tambuleng	buligan (pass.)	momulig
walukiněn (pass.)	lichuděn (pass.)	bawaan (pass.)	mogakut
walukiněn	lichuděn	bawaan	mobaba
pasaněn (pass.)	paluchan (pass.)	pasaan (pass.)	momulig
pasaněn	paluchan	pasaan	mopotaan
wewehan (pass.)	binibit (pass. perfect.)	biniwit (pass. perfect.)	
tombikowan (passief)		tumongol	mojangkom
nunsapopu	tuchowar (pass.)	sumongkiki	mokakap
sepean (pass.)	sokichin (pass.)	sumongkiki	
nutenděn	sumambat	kinompol (pass. perfect)	
sepean (pass.)	siwitěn (pass.)	sumipit i lima pinosarang (pass. perfect)	mopotadang
nusagengkel	sadangěn (pass.)	mosarang	mopotadang
nusun	tetengan (pass.)	mahuntu	moguntu
aparasog	tumbehěn (pass.)	nosonkiki	moguntu
umusa	panetengěn (pass.)	huntuěn (pass.)	mogakut

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Dragen (de geplukte padi naar huis)	mahesu	muwit, tumein-teng, mēngkei		meror, maheroi
Dreigen	tumaar	tumaar	tumaar	tumaar
Drek	tai	tai	tai	tahi
Drie	tēllu	tēllu	tēddu	tēllu
Driftig	rarangan	karangan	rarangan	rēranguan, to-roupi
Drinken	mēlēp, mahēlēp	mēlēp, maēlēp	mēlēp, maēlēp	kumoho
Drinknap	ēlēppan, soke	ēlēppan	ēlēppan, soke	kokohoan
Droes	mahasēpun	masēpun	maēsēpun	masēpun
Droevig	masusa	masusa	masusa	masusa, maarip
Dronken	tēwēlēn	malangu	tēwēlēn	tēwēlen
Droog	pēra	pēra	pēra	pēra
Droogen vgl. afdroogen	mēra, mahapēra	mēra, mapēra	mēra, maapēra	mēra, mapēra
Droogte	raarēn	kasēndangēn	raarēn	raar
Droom	ipi	ipi	ipi	ipi
Droomen	mahiipi, mahiipi	maipi	maipiipi	maipiipi
Droppel	tihis	tiis	tiis	tiis
Droppelen	tumihis	tumiis	tumiis	tumiis
Duidelijk	trang	trang	trang	rendai, trang
Duif	bombo	mombo	mombo	mombo
Duiken zie dompelen				
Duim	wawangko	wawangko	wawangko	wēwangko
Duister zie donker				
Duivel (booze geest)	si sakit	si sakit	si sakit	sakit
Duizelen	ririmběngběngēn tatambulelēnēn	pēngarimbeim- běngēn (pass.)	marimbēngběn- gan; matambu- lelengan	pēmareimbēngē
Duizelig	ririmběngběngēn tatambulelēnēn	pēngarimbeim- běngēn	marimbēnbēn- gan; matambu- lelengan	mēmareimbēng
Duizend	riwu, mariwu	riwu	riwu	riwu, mariwu
Duizendpoot	kama, karamkam, makawale un atēp, kutu un atēp	kēli keitjei	kama, kēramkam, kutu un atēp	kama, lakkēr ra kutu natēp
Dulden	ērēn, mahērēn	lumēsēn	rēsēn, tahan	ērēn, mērērērē
Dun	nipis	nimpis	nipis	nipis
Dunnen	numipis, nipissēn (pass.)	numimpis, nim- pissēn (pass.)	numipis, nipissēn (pass.)	ipissēn (pass.)
Durven	wuaja	wuaja	wuaja	wuaja
Dus, zie aldus				
Duur	lakkēr un tēlēsna, reken	kēli in tēlēsna	dakkēd tēlēš	wangko tēlēš, lakkēr tēlēš
Dwaas (vgl. dom)	longon	longon	longon	wengel
Dwalen, zie dolen				
Dwarrelwind	walintukan	selendu	walintukan	
Dweil	wuwura	paseka	paseka	sēseka, sēsamu
Dwingen	sumijasa	lumēse	sumijasan	sumijasa
Ebben	tumagas	tumagas	tumagas	tumagas
Echo	lontok	lontok	pasa wattēn	singkomēn
Echtbreken	maharuaria, utang	maruarua	paalewoan	utang

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.
			mogakut
namataku ai ēllu nalosojatej	mawatalo tai tēllu mosopuroch	mopogaam tai tolu hanasan	mongojong tai tolu morogi
nanginum nanganginuman nasupun	lumuku, maluku lēppan ngusēn	monginum sakit ojaran	monginum ponginum moongang
nawoho vukan ingka napakangum mapatingka ndoan pi naipi	masusa malolangu wela of wawela mamawela imendo iwi miwi, mangiwi	mosusa mololangu hangu mokohangu moningkai tochoinop	mosusa mololangu moingkag moingkagdon poninggai tumongoidop mongoidop
uro	tis	titik	tujuan moisit
atompulangēn nombo	londolai bombo	mopatas bombo	noitugat bombo, bonija
uma lima	tundu bako	ina i lima	ki ina i lima
natambuliling	kijong matambuleleng	iblis moindop	takit
ambuliling	katambulelengēn	indop	alimpurou
riwu ipan	moribu mononiwit	hiwu olipan	riwu ulipan
nakaran nanipis nunipis	tachēlēssēn nipis nipissēn (pass.)	taang manipis pokonipis (pass.)	mokotahan monipit pokonipiton (pass.)
wahanei	baranei	mohogi	morogi
wakel wiline	tadoon baera	mumahal	mobarong im bo- linja
ikag	longon	paluwa	boga
impurus owohak panga- ngirou	orowijos kochusu	botu in sompot tarapu	alimpurou randuk
sijasa, manijasa nakola sinsjong nukear	lumēse dumelot patanaan muchiderak	sumijasa motagas sondal	mopaksa, mosijasa moratakdon moondok

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Echtgenoot	kaawu-tuama (man), kaawu wewene (vrouw)	pĕnanaan-tuama pĕnanaan we- wene	kaawu-tuama kaawu wewene	kaawu-tuama kaawu wewene
Edel, zie adel				
Eed	tiwa	tiwa	tiwa	tiwa
Felt	lintup	walulang	dintup	lintup
Een	ĕssa	ĕssa	ĕssa	ĕssa
Eend	wewek	wewek	wewek	wewek
Eenerlei, gelijkend, gelijken (op iets)	makagijo, masuat	mĕpute, ma- kagijo	makagijo, masuat	makagijo, man- suat, tuanaka
Eenmaal	makassa	makassa	makassa	makassa
Eenparig	mahawali ¹ , ma- harĕngan ² , ma- hawali gĕnang, of: ĕssa gĕ- nang ³	mĕwaliwali ¹ , marĕngarĕ- ngan ² , mĕwali reken, of: ĕssa reken ³	maawadi ¹ , maa- rĕngan ²	mĕwali ¹ , marĕ ngan ²
Eer (bijw.) (vgl. aleer)	puuna	rijor	puuna	rijor
Eer (zelfst. n.w.)	sigi	siri	sigi	sigi
Eeren	sumigi	sumiri	sumigi	sumigi
Eergisteren	sitondong	kaawii makassa	kaawii ĕssa	kaawi ĕssa
Eerstgeboren	okki katare	luluna	udu nu anak, rinte katare	urang katare
Eetlust	maharĕm	maarĕm	maarĕm	maarĕm
Eeuwig	rei si kaapuan	raitja kaapuan, kaureure	kaureure, dai si kasampetan	kaureure, rai s kaapuan
Effen (vlak)	patar	lopana	patar	patar
Ei	atĕllu	wulinja	atĕddu	wurenga
Eiland	pulo	punten	punten	punten
Einde (boveneinde)	rawis	tĕmpok	tĕmpok	
Einde (benedeneinde of basis)	tuur	tuur	tuud	
Einde (der vingers)	rawis of pĕnpen	tĕmpok of peinp- pĕn	tĕmpok	
Einde (top van een boom, berg)	rawis	tĕmpok in tjaju, ing kuntung		
Einde (van eene tafel)	pĕnpĕn of pondol umeja	peinpen of kaaka- ran-i-meja	tĕmpok umeja	
Einde (van eene nĕ- gĕri)	pondol of pondol um banua	tĕmpok of peinpĕn in doong	pondol um banua	
Einde (slot van een zaak of twist)	lĕkĕp	lĕkĕp	kalĕkĕppan, ka- sampĕttan	
Einde (slot van een boek, rede)	kaapuan	kakapuan	kasampĕttan ki- nasampĕttan	
Einde (van een maand)	kaapuan ni lolo- hoĕn	kakapuan in sangasĕrap	kadaijan ni loloĕn	

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
rapuhan muhang, rapuhan wawine	karawang, asebu	buloi, buloi	buloi lolaki, buloi bobai (uta = gemalin v. een vorst)	¹ Mahawali enz. = te zamen gaan, vertrekken enz.
muwawatēs	masupa	iwot	nogogodijan, nogogodijan, nodolop	² Maharēngan enz. = te zamen of gelijktijdig lezen, zingen, schrijven enz.
muwalulang sangunsa wewek musuka, ngonto letu pakusa muringaringan	molulangēm ēssa lewe, dairi kohelina, kele gijo machasa mēdororo	botu isa bewek naawatangan, mosongsongkai kominsan mohororai	botu tobatu, tong wewek motongkai komintan mojododai	³ Mahawaliwali gēnang enz. = eendragtig, een van zin.
pona			muna, pomuna, komuna ising, bangkal	
sigi	siri	ormat		
masigi	sumiri	mohormat	mobogoi ising, mobogoi bangkal	
mapakanehaw	kaisa	kowolosija, makaw	kolipod	
jakang	kedong matuwa	dungkul	adi gujagujan	
hutum umai makakawus	maleo kalokoloko, eto	gohojon	gogojon dija modaid, kakal	
kalemak tuhu	kalobachan atēluch	lowakijēn natu	lopanja, mogilopana natu	
liwuton pondol pondol, punej	libuton iwus tud	liwuton urukija pununija	libuton luntungnija pangkoi ing kaju (van een boom); pangkoi im bulud (van een berg)	
pondol u wuc. lima	tēpoch in tundu	uruk	luntungnija	
pondol u-meja	tēpoch	uruk i-medja	luntung ing kaju; tudu im bulud luntung imedja	
kasaran banoa	tēpoch in doong	ko urok im bonua	popod i lipu	
kinalijusan pē- kara kakawusan	kinalēkēwan kachawuan	kinolapasan koraisan	tompod kinouputan	
kakawusan wu- lan	kachawuan wu- lan	koraisan im bo- ngit	kouputan im bu- lan	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Einde der wereld	kaapuan ang kaajahān	kakapuan ing ka-jombaan		
Eindeeloos	rei si ākarran, rei si kaapuan	raitja akarran, raitja kaapuan	dai si kaakadan, dai si kasampĕttan	rai si kaapuan
Eklips (zie hierover de Aant., die na de woordenlijst zullen volgen)	si lolohoēn tinongko ni pongkor (maane-klips.)	tinongko i pongkor.	tinongko ni ru mau	tinongko ni ramau
El. Hiervóór hebben al de hier voorkomēnde dialecten ons Hollandsch woord. In het voorbijgaan geven wij de lengtematen bij de inlanders in gebruik.	sana lumēngēn ¹ , sumangsang ² , tumija si tou ³ , sumiku ⁴ , sana rēpa ⁵ , pokolan ⁶ , sana rangān ⁷ , pitonngan ⁸ , toorran ⁹ , sēpeēn i lima ¹⁰ , sēpeēn in ēppat ¹¹ , sēpeēn in tēllu ¹² , sēpeēn in duwa ¹³ , sēpeēn im bawangko ¹⁴ , sēpeēn in ēssa ¹⁵ , sēpeēn ing kokoki ¹⁶ , ga-gaan ¹⁷	tumumbēl ¹ , sumāasa ² (de tweede a ten halve uitspreken) tumija tou ³ , sitjum ⁴ , sanga rēpa ⁵ , sanga rangān ⁷ , pitongēn ⁸ , pakon ⁹ , sēpeēn im palar ¹⁰ , sēpeēn in ēpat ¹¹ , sēpeēn in tēllu ¹² , sēpeēn in duwa ¹³ , sēpeēn im bawangko ¹⁴ , sēpeēn in ēssa ¹⁵ , sēpeēn ing kalassing ¹⁶	sana dumēngan ¹ , sumangsang ² , tumea tou ³ , sumiku ⁴ , sana dēpa ⁵ , tawina raat ⁶ , sana dēpa ⁶ , sanga rangan ⁷ , sēpeēn un dima ¹⁰ , sēpeēn un ēppat ¹¹ , sēpeēn un tēddu ¹² , sēpeēn un duwa ¹³ , sēpeēn um bawangko ¹⁴ , sēpeēn un ēssa ¹⁵ , ke-akaan ¹⁷	lumēngēn ¹ , sumasa ² , sumiku ⁴ , sanga rēpa ⁵ , sanga rangān ⁷ , pitonngan ⁸ , sēpeēn i lima ¹⁰ , sēpeēn in ēppat ¹¹ , sēpeēn tēllu ¹² , sēpeēn duwa ¹³ , sēpeēn bēwangko ¹⁴ , sēpeēn ēssa ¹⁵ , sēpeēn no oki ¹⁶ , ga-gaan ¹⁷
Elf	mapulu woēssa	sangapulu wo ēssa	mapudu wossa	mapulo won ēssa
En	wo, woan	wo, wona	wo	won
Enkel (zelfst. n. w.)	wuku un-ae	wungkele	wuku ung kuku	wungkele nae
Enkelring	wēntēl	wēntēl	wēntēl	kulalu
Erf	lessar	lessar	kalassan	kalassan
Erfenis	tulau	tēlauēn	tudau, sapud	tulaun
Erfgenaam	tulauan	tēlauan	tudauan, sapudan	tulaunan
Erg (ziek)	raraan rēpēt	sumakit rēpēt	taalous susa	kasararaan rēpēt
Erkennen	mākanau	makatuus	makanau	masinau
Erlangen	makailēk	makaere	makaek	makaato
Erven	makailēk un tulau	makaere in tēlauēn	makaek un tudau of un sapud	makaato tulaun
Eten	tumikoŋo	tumitjoho		tumikoho
Eten (rijst, maïs, vruchten enz.)	kuman	kuman	kuman	kuman
Eten (gekookte of geroosterde maïs aan de steel)	rumuum	rumuum	dumuum	rumuum
Eten (verschillende toesprijzen)	sumēra	snmēra	sumeda	sumēra
Eten (groenten)	sumende	sumende	sumende	sumēra rararaan
Eten (vleesch- of vischnat)	sumerop	rumunduk	sumerop	sumende sawo

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
kakawusan tana	kachawuan ing kauchaan	kijamet	kouputan ing kobajangan, dija kodaitan	¹ Van het einde van den middelvinger tot het schouderblad.
sawungan		tinuka, i homa	ilijom in naga	² Van het einde van den middelvinger tot midden op de borst.
sumpolain ¹ , mukarak ² , sumbiku ⁴ , sun dupa ⁵ , sandangan ⁷ , rangun kasuan ⁸ , pukuan ⁹ , rupa-tēn palēr ¹⁰ , rupa-tēn pa um bua ¹¹ , rupa-tēn tēllu um bua ¹² , rupa-tēn rambua ¹³ , rupa-tēn juma lima ¹⁴ , rupa-tēn sumbua ¹⁵ , rupa-tēn kakindisai ¹⁶ , gahanggangēn ¹⁷	lameda ² , sichu ⁴ , sanga rēpa ⁵ , sanga rango ⁷ , sanga rango itundu bako ⁸ , pachon ⁹ , sēpe-ēn i lima ¹⁰ , sēpe-ēn in ē-pat ¹¹ , sēpe-ēn in tēllu ¹² , sēpe-ēn in duwa ¹³ sē-pe-ēn tundu bako ¹⁴ , sēpe-ēn tundu ēssa ¹⁵ sēpe-ēn in tono nijuw ¹⁶ , karakangan ¹⁷	pomotak ² , sumigu ⁴ , sonojopa ⁵ , sono jangou ⁷ , sono jangou in tundu ⁸ , pako-on ⁹ , dopot im palar ¹⁰ , dopot in opat ¹¹ , dopot in tēllu ¹² , dopot in duwa ¹³ , dopot ina i lima ¹⁴ , dopot in tundu ¹⁵ , dopot in tundu isikan ¹⁶ , sangkangan ¹⁷	tongo simpal i lima ¹ , pomotak ² , kopotanan ³ , sumiku ⁴ , tongo jopa ⁵ , tongo jangou ⁷ , dija tuga tongo jangou ⁸ , pakon ⁹ , dojos im palad ¹⁰ , dojos in opat no bu nga ¹¹ , dojos in tolu no bunga ¹² , dojos ing ki ina i lima ¹⁴ , dojos in tonouju ¹⁵ , dojos in tondo isikan ¹⁶ , dojos im palad molungkag ¹⁷	³ Van het einde van den m. vinger tot aan den andereu schouder. ⁴ Van het einde van den m. vinger tot aan den elleboog. ⁵ Een vadem. ⁶ Een vadem min eene hand. ⁷ Een span : d. i. van het uiterste des duims tot aan het uiterste van den middelvinger. ⁸ Een span : d. i. van het uiterste des duims tot aan het uiterste van den wijsvinger. ⁹ De vuist met den duim in de hoogte, circa $\frac{1}{4}$ voet. ¹⁰ Vijf vingers breed, over het midden van den duim gemeten. Sē-pe-ēn beteekent : wordt geklapt met de vlakke hand. ¹¹ Vier vingers breed, over het midden der vingers gemeten. ¹² Drie vingers breed, over het midden der vingers gemeten. ¹³ Twee vingers breed, over het midden enz. ¹⁴ Een duimbreed. ¹⁵ Een vinger (wijsvinger) breed. ¹⁶ Een pinkbreed. ¹⁷ Breedte der vijf vingers, doch geopend.
napulo sa	sanguwulu basa	mopulo wo sa watu	mopulo bo mita	
wu wakulali wotas, singka rintal, bedeng tingkuwa topitingkuwaēn mauwa makatjaja humumpak	bo bakujung alak, ela lisad tēlaun toumachatēlaun dēpēt mahilala kumita, kumunita	wo ninatai tijol uoai tijol ongowan sundur kosundur paja tumuos mokorongkul	bo bokulali dolaag pusaka motakit pajadon mokodungkul	
mutingkuwa	machatēlaun		mokodungkul kompusaka mokaan mongaan	
kuman kumankan	kuman kuman	mongaan mongaan		
manguku	kuman	mongoko kinola	mokokob (eten oude mais) moranut (eten jonge mais. mokaan, monoja (eten visch)	
kuminas	monudak	moseha	mokaan kong kujad	
mangussap	monudak	moseha in suwap	monginum kom binojabud	
mangijup	maluku	monginom tiwigija		

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Eten (rijst met nat met een lepel)	sumuit	tumongka		kuman winau
Ettelijk vgl. hoeveel	pira	pira	pira	pira
Etter	nana	nana	nana	nana
Etteren	numana	numana	numana	numana, mĕnana
Even (zoo even, pas)	tarekan	tarepe	kawait	ĭjai tarekangkan
Eveneens, zie eenerlei				
Evenmensch	kasuat tou	kakele tou	kasuat tou	kasuat tou
Fabel	aasarĕu, sisisillĕn	sisisillĕn	aasarĕn	sisil
Fakkel	sulu, tutung	saraw, ũllab	serei	tutung
Falen	sumala	sumea	sumala	sumĕlok
Fatsoen (gedaante)	gijo	gijo	gijo	gijo
Feest	pesta, plĕsir	plĕsir	plĕsir	peta, plĕsir
Feestdag	ĕndo wangko (eig. groote dag, vgl. ^t Mal. hari raja)	ĕndo wangko	ĕndo sĕla	ĕndo wangko
Feil	sala	sea	sala	sĕlok
Fielt	towo, tou towo	tou towo	tou lewo	tou lewo, ũwogau
Fijn	rojoj ¹ , alus, rintĕk	alus, rintĕk	rojoj, alus, rintĕk	rasa, rintĕk
Firmament	langit	langit	dangit	langit
Flaauw (smakeloos)	tĕwang	taape (de tweede a ten halve uitspreken) tĕwang	tĕwang	tĕwang
Flaauw (krachteloos)	rawoi, ² marawoi	malale, makĕpe	rawoi, marawoi	lĕme, rai kĕttĕrĕn
Flaauw (bewusteloos)	mawulĕng		mawulĕng	mawulĕng
Fladderen	tumahar		sumakar	tumĕlĕw
Flansen (lappen)	mapen, mahapapen	mulapan, maulapan	mapen, maapapen	kumumbar
Flarden	kese ²	kese	kisi	kisi
Flets (dor)	wĕlĕs, mawĕlĕs	wĕlĕs	wĕlĕs	wĕlĕs, mawĕlĕs
Flets (bleek)	kilo, riri	wagei, kuni	riri, kuni, sĕdau	rara
Flikkeren	mahapĕtopĕtot mahasangasingelap	maselaselap,	malangelangelap	mĕpatepate
Flits	tingkana	wintir	tingkana	tingkana
Floers	pangasi	pangasi	pangasi	pĕngasi
Fluim	kĕrar	kĕlar	kĕrar	kĕrar
Fluisteren	kumĕwit	kumĕwit	kumĕwit	kumĕwit
Fluit	susulingĕn	susulingĕn	sĕsulingĕn	sĕsulingĕn
Fluiten	sumuling	sumuling	sumuling	sumuling
Flujs vgl. gaauw	rorot	porak	rĕwĕk	rijorijor
Foei	ta	tja	ita	ita! ineng
Fokken	tumamu	tumamu	rumingat	tumĕkap
Folteren	rumereha	mĕndis, mapendis	mĕndis, maapĕndis	mĕndis, mapĕndi
Fondament (van een gebouw)	totalan	tuliran	totalan	totalan

SENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
anijun	maniluch	moniluk	moleper	¹ Rojor = slank, wordt gebezigd van menschen, beesten, planten; rintĕk = fijn, klein, tenger.
ugapa ana unana agahirĕn	tachula nana numana jaiwe tahewe	songonu bowog monombowog nainta	tongonu bobog motombobog koina	
ingan tomata asarĕn tu	kachele tou kukua, sirita kocherow	sompala in tau ouman	tompala in tau ouman bombain (van hout) toga (van bamboes of hars) moitala	² Kese = gescheurd; sana kese = een gescheurd stuk.
umala, manga- limu sala ijo iwo, moniwo onuan lowen	sumala, towamoi in sala gijo, tokijo ĕndo bako	batangan mapilisir singkai mosolag	batangan ramejan	
ala mata sangka	sea, sala tou tapija	sala in tau mohaata	tala in tau laosala	
arintak	dise	moalus	mointok, moalus	
angit awang	langit tĕwang	langit motawang	langit motabang	
aralĕn, kina- ralĕn salum	kawĕl	luwoi burukon	moongot, sinogo- pulong	
umulak, sumair araine	lumepad mopon, mapopon	lumaju (dulampong), mo- wulampong	modulampon	
uhe mis ula	wowat lataj, lumataj tina	pusu wilai, mowilai	kisi molaut of molaot mobilai, moba- roidon mopokilakilap	
ungkerab	(sulona), sumu- lona	mohingka		
onggasa angasi uhake	tanggasa korai		tongadi nogilutu kojak	
nowawurung oling auloling, manjup loling akasihong j! wija), mamija anunsara	bujubujung floit sĕput floit, sumĕ- put floit matato che! mejaran mawasosara	moomboombong bansi momansi mosonu kes! (bija), mowija moposansara	mojogumbung bansi momansi pokorigai momijag mojoiga	
ototol	alijan	polituan	oigi	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Fontein	kĕmbuan un dano	palĕmbojan in dano	pakĕmbuan in doud	kĕmbuan dano: gagaran
Foppen	muwak, mauwak	muwak, mauwak	muwak, mauwak	muwak, mauwak
Forsch (sterk)	kĕttĕrĕn, kĕttĕr, ente	kĕttĕr, kĕttĕrĕn	kĕttĕd, kĕttĕd-dĕn	kĕttĕrĕn, ente
» (gespierd)	siga	takte	siga	
Fort	kota	kota	kota	kota
Fortuin	kamang leos, untung	kamang, untung	kamang leos, untung	kamang, untung
Fout (zie feil)				
Fraai	wangun, gijo leos	loor	wangun	wangun, gijo leos
Franje	djaladjala	pranji	djaladjala	
Fret (zie boór)				
Frisch (vgl. goed)	rate leos	uting sama	date leos	geger leos
Frons	kulĕn	linsĕn	kundĕl, dinsĕn	kulĕn, linsĕn
Fronsen	kumulĕn	luminsĕn	kumundĕl, duminsĕn	kumulĕn
Fruit	kakannĕn, wua ung kai	kakanĕn, wua in tjaju	kĕkannĕn, wua ing kaju	kekaanĕn, wua ung kai
Fuik	kalasei, wuwu, tingkĕp	kalasei, wuwu, kolombuan	kalasei, tĕtingkĕp	kĕlasei
Gaaf (vgl. goed)	leos	sama	leos	leos
Gaan	mange, lumako	mange	mange	mae
Gaar (vgl. koken)	lutu	roro	dutu	lutu
Gaard	rerehen, tatanĕmĕn	patinanĕman	tatĕnĕmĕn	tinanĕm, tĕtanĕmĕn
Gaarne	mahapaapaar	masalesale	maapaadpaad	mĕpaapaar
Gaauw (vgl. fluks)	rumĕwĕrĕwĕk	moraporak	rumĕwĕrĕwĕk, rae	siga, marijorijor
Gal	apĕru	apĕru	apĕdu	pĕru
Galerij	kandarijan	seip	kĕndarija	
Galg	rarantongan	rarantongan	rarantongan	rĕrantongan
Galopperen	kumara, kumompo	kaloppeer, repetumintjas, tumeron	kumompo, tumeitei	tumingkas
Gang (van menschen)	kĕkeang	rumambun	kĕkelang	kapakalang
Gansch	peleng, timomor	waja, timomor	waja, timomor	waja, timomor
Gapen	ngumanga	ngumanga	ngumanga	ngumanga
Garen (zie draad)				
Garnaal	sapun	ulang	sapun	sapun
Garstig	nanaman	lumitj	nanaman	liik
Gast	sakei	sakei	sakei	sakei
Gastvrij	sumakei ³ maka-sakei	sumakei, maka-sakei	sumakei maka-sakei	mĕsakei
Gebed	aalei	pĕngangilĕk	makuwe	makiwehe
Gebeente	ruhi	ru	dui	ru
Gebergte (zie berg)				
Gebeuren	muali, mamuali	muali, mamuali	muali, mamuali	muali, mamuali

BENTENANGSCH.	TONGSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
nulawijor agas	mowojud ugat	(isog), moisog mohopot	bokaka mongakal dopot, modopot	¹ Kinumojon = frons in kleeden; ki- numolot = frons in het voorhoofd.
kota kamang	kota kamang	kota untung	motore, morepot kota untung	² Lumansilan- sik = springen, over- springen.
loor	loor	mapiha	mopija, mopira, mopiha bunganija	³ Samakei = gasten ontvangen of han eten geven; ma- kasaakei = gastheer; mahaakei = gas- ten ontvangende.
kohor	lisen	kojor	motono motom- pira kinumojon, ¹ ki- numolot	
mungohor	lumisen	mokojor	kumojon, moku- mojon	
woawa	buwa			
wongoan, wuwu mapigo	kalasei pukat, dolen mauleng mocha malutu tinanam	tambok, buwu, pole mopiha (bea), momea nolutu pomombulaan	tambo, pole mopija maja nolutu pomomulaan, goba ing kujat moibog	
ondei su kaka- wean matuna	karua kachaibo- gen ate motiro	iwo in gina mosonusonu	koligai	
puru rangawali pamamitinan	awēdu logos darantongan masowakoi	opoju logos pongi gantongan mohopot mohi- watu	opoju gëndrija lumansilansik, ⁴ molansilansik, mopakalapeer	
lalengka	kawalapang			
pakasan, timomor	waja, bachasa	bohoganija, ko- munsan	bajonganija, ko- tompotompon; kopijapija gumanga	
gumanga, ma- ngojaw	ngumanga	ngumanga		
sapun nanaman sakei manachun sakei	sekan belich sachei sumachei	ujang monaman sakoi monohusakoi	gale mohandot takoi	
sombajang ruhi	sombajang dubi	sombajang tulan	sombajang tulan	
muali	mamuali	mowali	mobali	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Gebied Gebieden	pahaprentan mĕrenta, maha- prenta, maha- lukar.	paprentan mĕrenta, ma- prenta, malukar	paprentaan mĕrenta	kaprentaan mĕrenta
Gebieder	mahaprenta, ma- halukar	maprenta, si malukar	makaprenta	makaparenta
Gebit Gebiaf	waang uang	waang intuk	waang	waang intuk
Gebloemd (van hout enz., zie Bont) » (van een zwaard) » (van lijnwaad, borden, slangen, matten)	wĕreng wĕreng, kĕretan	patitjan kĕretan	wĕreng kĕretan	wĕreng kĕretan
Gebloemte, zie bloem Geboorteplaats	kinatouan ³ , ki- namualijan ⁴	kinamualijan ⁴	kinatouan	kinatouan, kina- mualijan
Gedaan	reimo, pinaka- paajango, line- osso	raijo, pinakata- wojo	daimo, pinaka- paajango, ni- maapumo	raimou, linĕkĕp po
Gedaante Gedarmte (zie dar m) Gedicht (zie dicht- stuk) Gedienstig	gijo paar sumawang	gijo masale sumem- bong; masale tumawang	gijo paad sumawang	gijo paar sumawang
Gedonder (zie don- der) Gedreig	taar (ook: belofte)	taar	taad	taar
Geduld Geduldig	ĕrĕn mĕrĕn, mahĕrĕn	talĕsĕn lumĕsĕn	rĕsĕn rumĕsĕn	ĕrĕn mĕrĕn, mĕngĕrĕn
Gedurende Gedurig	kasuattan, takkar rei maoton	karoroan, akkar raitja mapengkot	kasuattan dai maoton, susud un ĕndo	kasuattan susur nĕndo, ĕn- do wo wĕngi rai mĕna
Geen	rei si ĕssa, maan ĕssa in dei	raitjawana ĕssa	dai si ĕssa	rai si ĕssa, maan ĕssa rai
Gene	itu	siitu	itu	itu
Geenzins (stellig met) Geesel Geeselen	tĕrus rei, totor rei, ulit rei papatĕr matĕr, mahapa- tĕr	uliulit raitja luluat lumuat	udit dai aantar mantar, maantar	kasa rai aantar mantar, maantar
Geest (ziel) Geeuwen Gegons	nimukur mĕngoai nĕngnĕng	imukur mĕngoajĕm ĕmbĕng	imukud mangoai nĕngnĕng	nimukur mĕngoai

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
parentan mululukar	pamprenta maparenta	pahentan momahentan	oaidan ¹ moguman, mo- marenta	¹ Oaidan im Bolaang Mongondou = het koninkrijk of het gebied van B. M.
tomulukar	tou maparenta	molukaran		² Ngipon = gebit; bagang = kies; kokunut = snij-tand.
isi huwuan	baang alod	ngijupon rongap	ngipon ² aun, ogau, ongap	
wointing of wuinting		landokkan batik	ugat bunga (v. lijn- waad), binalang (v. matten), ilujuk	³ Kinatouan = waar is mensch geworden.
kinamuhalian	tampa kinatouan	kinowalijan	pinoponongga- dijan, pino- nonggadijan	⁴ Kinamualijan = waar is geworden.
	imahawum	moraison	aindon nodait	
gijo	tokija	batangan	batangan	
makēweikēwei tumulung	maibog lumibut	moibog modulu		
pēmatakuan	natico	bachonijon	modandi, mogo- jong	
sabar	sabar machailach, ma- sabar	sabar		
sulaen pomulomulojan	susud iu ěndo	pinumuloi		
timai si apa	achii awaawa	dea kon onu	tobatu indija	
toe	ibocho	nijan	tanijon, tanaa, tatua	
kuunda timai	uliulit achii	dea bilalas	dija lalat	
sambok nulili sambok (slaan met een zweep)	doradach dumadach	popakēl mopakēl	lolotup molotup	
himukur magojau riwusi	kanalu mangojab gonggor	dimukur mongonguwau kohukur	dimbulo mogonat kon ugat gorongong	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASOH.	TONDANOSCH.
Geharnast	kinaraijan um baruŋ of um bateng ¹ ; winarutijan, winatengan	kinarai im bateng	winatengan	
Geheel, zie Gansch				
Gehemelte » (van een bed)	langit aatĕppan ung koloan	langit atĕppan tĕtĕkkĕlan	langit	langit atĕppan kĕkoloan
Gehoorzaam	mahakiikiit, mahatalitalinga	maemaeman	malelelele	malingalinga
Gehuil (v. menschen) » (van honden)	kerĕt, ame loŋon	mangko uwang	ame uwang	ame uwang
Geit	bembe merei	membe siwei	membe wewene	membe wewene
Gek	pahalelaen	palelaen	lĕlelaan	palelaan
Gekerm	ame, aro	ame	ame	ame
Gekijf	koro	ĕmbow, pĕrende- ran	koro	ising
Gekraai	kukuk	kukuk	kukuk	kukuk
Gekroesd	kuriti	kurititj	kuriitir, kureng- keng	kuritik
Gelaat	gjo	amo	gjo	kere
Gelach	keĕke	keĕke	keĕke	keĕke
Geld	roit	roit	doit	roit, loit
Geleiden	makawali	makawali	makawadi	maakit
Geleider	si makawali	si makawali	si makawadi	si maakit
Gelijk	masuat, makahagjo	pute	masuat	masuat
Gelijkenis	andeandean	andeandean	andeandean	andeandean
Gelofte	taar	taar	taad	taar
Geloof	maeman	eman, paemanan	eman	eman
Gelooven	maeman	maeman	maeman	maeman
Geluid	rani, lengdeng, nĕnĕng	tenge		lenggu
Geluk (zie fortuin)				
Gemaal (zie echtgenoot)				
Gemalin (zie ibid)				
Gember	lija	kĕriit	sĕdĕp	lija
Genade	raraatean	upus	rendem	upus
Genaken	lumĕlĕr, tumawi, sumusut	sumusut, tumaar	tumawi, sumusut, lumĕlĕl	tumawi
Generaal	tĕtĕrussan	lalaussan; si mawaliwali se sumuwu	tĕtĕrussan, tun- duan	si tunduan, ma- kiakit
Genezen (beter maken)	makaleos			lumuas
» (beter worden)	maleos		maleos	maleos
Geneesheer	mĕngundam	mĕngundam	mĕngundam	mĕngĕlot
Geneesmiddel	undam	undam	undam	paelotan

BERTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
ngit edjel	langit	langit prihemel	langit langilangit	¹ Kinarajan um baruti = is aange- trokken geworden een koperen harnas, of is gekleed met een kope- ren harnas; wateng = harnas van vel van de antilope of van touw. De w van wateng en waruti is wegens de voorgaande m u b ver- anderd.
umararingi	makiichit	mokokirongon	moindongo	
wan rembe wawineï	angor uang bembe bene	ooka uang bembe bowai	ejau uang bembe kobakja	² Bateng = har- nas van gevlochten touw; bolulang = harnas van het vel der antilope.
upuja inangisan usasuantingi	palelaan kaei peweroan	namangan ijar mohowintjing	lolongonan ojau morobibig	
a langgolong	kijohech kalu, makalu	kuku wowulongkong	kokuu buok nobulong- kong (gekroesd haar)	³ Korengkeng = geluid, fijn geluid; gorongong = dof geluid.
uhup ughai	amo keëke	pogos kosing	pogot kosing	⁴ Wolijan, prie- ter, duivelbezweerder.
upang nonde, mangonde onangonde	doit mali	doit motakin	doit mogatod	
ugusuka	pachlalan, ma- chawali mokele	mototakin	motongkai	
ndeandean andijan man	andeandean randijan eman, pahema- nan	andeandean randijan iman	mangalenja iman	
nëngeman aruntung	maeman tengech	moiman sahingsing	mongiman korengkeng ³ , go- rongong	
ēja agilir nangege	lija chakes sumusut	mojuman kotawi mokorijuw	luja mokotanob	
owahari	pachalalanen	moghowi		
	mawamauleng	mokopiha	monompija	
napigo nangangundam	mëmauleng machawachun- dam	nokopihaan	nopija wolijan ⁴	
ndam	undam	undam	undam	

NEDERDUITSCH.	TOUMBULUSCH.	TOUMPAKĒWASCH	TONSEASCH.	TONDANOSCH.
Geneesmiddel (behoedmiddel)	kĕlung in awak	somar in owak	paĕlĕpan, kĕdung in awak	
Genoeg	awĕs	awĕs	awĕs	awĕs
Genoegen	mahapaapaar	sale, masalesale	maapaapaad	mapaapaar
Goorloofd	toro	roona	toro	toro
Gereed	timĕgam ² , wutullo ³ , nima-kaalĕrro ⁴ , nima-kalutumo ⁵	makatutullo ² , wutullo ³ , makasiwoo ⁵	tumĕgam ² , wutullo ³ , minakaduddo ⁴ , minakadutumo ⁵	tumĕgam ²
Gereedschap	leleos, papaajang, sisiwo, wĕwĕndu	tatawoi, sisiwo	papaajang, sĕsiwo	sĕsiwo
Geregĕt	kán ⁶ , kakanĕn, tikohon	kakanĕn	kán, kakanĕn, wĕweke	kĕkanĕn
Gering (veracht)	roros	roros	lĕngei	mĕngoki
» (klein)	koki	tĕkek, tojaan	koki	ongking
» (gemakkelijk)	rorak	porak, gampang	dodak	wure
» (arm)	lĕngei	lĕngei	lĕngei	lĕngei
» (weinig)	tojo	pira	tojo	tojo
Gerucht	awar, rĕggĕs	awar	habar, rĕggĕs	ambar, rĕggĕs
Gerust	pĕnnĕs, leos pĕgĕ-nagĕnangĕn, ĕna	mĕnnĕs, sama pĕrekerekenĕn	pĕnnes, ĕna	pĕnnĕs
Geschenk	tatambĕr	tatambĕr	tatambĕr, taadidi	tatambĕr
Geschieden (zie gebeuren)				
Geschut	lutam, supera	lutaw, supera, lantakĕ	lutam, supera	lutam, supera
Gespikkeld	tondijan	tarotoan, torijan	tondijan	torijan
Gesprek	nuwu	nuwu	tarĕndĕm	nuwu
Gest of gist	taina	taina	taina	
Gesternte	tototijen	sumĕndot	setoti	sumĕsĕna
Getuige	sahiri	sairi	saidi	sairi
Getuigen	sumahiri	sumairi	sumaidi	sumairi
Geur	mahawou	mawou	mawou	wou, mawou
Gevangen	aressĕn (pass.)	aressĕn, tino-rungku	aressĕn	aressĕn
Geven	mehe, mahawehe	mee, mawee	mee, mawee	mee
Gevlekt	kawangan ⁹ , talata ¹⁰	kawangan ⁹ , talata ¹⁰	kawangan ⁹ , talata ¹⁰	kawangan ⁹
» (bont)	kolongan	walangan, kolongan	kolongan	kolongan
Gevoelloos	rei mĕndam	raitja mĕndam	dai mĕndam	rei mĕndam
Gevogelte	tnmetewel	lumelempar	se kooko, mateletelew	se koko
Gevolg	se mahakiikiit	se kumiit	matundutundu	makiikiit
Gewaad	pakeijan	pakeijan	pakijan	anggor
Gewagen	tumotor, kumua	tumuul	dumakut	tumotor
Gewas	sesendeĕn (groente) ¹¹ , rukut (gras), kai (geboomte)	se matou; sesendeĕn; rukut; kaiju	sesendeĕn, dukut	timou, matou, dukut
Geweer	lutam, sinapang	lutaw	lutam, sĕnapang	lutam

BENTENANGSCH.	TONSAWANGSCH.	PONOSAKANSCH.	BOLAANG-MONGONDUSCH.	
Induk nu awok	ete um batangan		adjimat ¹	¹ De adjimat wordt zoowel om den hals, de armen als ook op de hoogte der maag en lendenen gedragen als behoedmiddel voor vergiftigingen. (het is het Ar. Mal. djimat = amulet.)
uwane akewean	doro kachaibogen tumona, doona tengam ²	suwaton koiwogen mowali toulus ²	nodapat koginaan pomija toolut ²	
anadija ²				
nganguatēn	tatawoi	powogajil	pogogait	² Gereed voor de reis, voor de ontvangst van gasten, enz.
an	kananēn	kakaanan	kaanon	³ Gereed met het werk.
nakakalomban jok aingoanei unjei atji	kiding achii warēd lēngei tojo	mojomu hintik kowalijampa longon sopoju	mointok mointok mokobali boga, kasijan mojakak, tongo pilik habar lumona	⁴ Gereed met het offer rumatta.
abar atanak. munde- kendeken ma- pigo awehe	abar mētene, mauleng parekerekenan	abar jumonoch mowean	habar lumona	⁵ Gereed met koken.
pera	wehe	bohoi	inogoi	⁶ Kán = gekookte rijst, maar het wordt ook gebezigd voor het padiplantsoen, als ook voor den voorraad padi dien men te huis heeft; kakanēn = het eten, spijs, ook beteekent het vruchten.
si in tipas ambuleleng shiri	tai in tuwa buwa i langit sairi	tai in tuwa tundi sahiri	tai losing tondi nokoontong ⁷	⁷ Nokoontong = heeft gezien.
anahiri amamou heppo (pass.)	sumairi momou beares	monahiri umbawu oressan (pass.)	mokoontong boonja ⁸ inares, inoman- tongan mobogoi olaab	⁸ Mopija im boonja = aangename geur.
iehe, mawehe umamukamu	(jehe) mehe kumotor	mobohoi dalundalunon		⁹ Kawangan = met witte vlekken aan handen, voeten en pooten. In het Toumpakēwasch beteekent kawangan gevlekt in het algemeen; gevlekt aan handen en voeten, kulatan.
mpalan	sēpalan	sēmpalan	pobalangbalang	
mai kagilir	achii machachē- lam	dea mutawi	dija kopodaman	
lanokmanok	lumelepad	manukmanuk	lagappan	
muhu wohak	machlalas pakejan	tumunaun imbit	dumudui pakeijan	¹⁰ Talata = gevlekt over het ligchaam.
anuwa nasoan	tumoto ijajuw	mondait pomumbolaan	moguman kujat (groente) bonog (onkruid) pangkoi ing kaju (geboomte)	¹¹ Voor gewas bestaat in het Toumb. geen algemeene naam; elke soort wordt afzonderlijk genoemd.
atam	lutam	lutam		

Deze Woordenlijst wordt in volgende afleveringen
voortgezet.